DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS

DE

FEBRE PUTRIDA MALIGNA.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30790001

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS DE FEBRE PUTRIDA MALIGNA,

QUAM

FAVENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate MAGNIFICI RECTORIS,
DIONYSII GODEFRIDI VAN DER KEESSEL,
J. U. D. ET PROFESSORIS JUR. CIV. ORDINARII;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI *Conſenſu*, & *Nobiliſſimæ* FACULTATIS MEDICÆ *Decreto*,
PRO GRADU DOCTORATUS,
Summisque in MEDICINA Honoribus, & Privilegiis, rite ac legitime conſequendis,
Eruditorum Examini ſubmittit

TIMOTHEUS KIRBY,
HIBERNUS.
Societat. Med-Phyſ. & Med. Edinenſ. Sodal.

Ad diem XX. *Decembris* MDCCLXXIII. *Hora Undecima L. S.*

Sed hæc & his ſimilia, utcunque animadverſa, aut exiſtimata erunt, haud in magno equidem ponam diſcrimine.

TITUS LIVIUS.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JACOBUM MURRAY, 1773.

[illegible] Watkinson Esq.r
from his friend & h'ble
serv.t The Author

Neque interim magnopere urgebit iſta quæſtio; Quî demum morborum medela adminiſtrabitur, dum cauſſæ ipſorum nos latent? Quandoquidem, non cauſarum, ſed methodi convenientis, atque experientiæ comprobatæ cognitione, affectuum plurimorum curatio abſolvitur.

SYDENHAM. de Febre Peſtilentiali.

VIRIS OPTIMIS,

AMICIS INTEGERRIMIS;

RICHARDO ET CHRISTOPHORO MUSGRAVE,

ARMIGERIS, GRATISSIMI ANIMI, CUM OB AMICITIAM, QUA DIGNATI SUNT; TUM OB MULTA BENEFICIA IN SE, MANIBUS HAUD PARCIS ULTRO COLLATA, MONUMENTUM.

NEC NON,

VIRO

PRÆSTANTISSIMO

RICHARDO LONGFIELD,

ARMIGERO, DE CASTLE-MARY IN COMITATU CORCAGIENSI, UNI, EX ILLUSTRISSIMO SENATORUM ORDINE APUD HIBERNIAM INCORRUPTISSIMO,

PROPTER PLURIMAS ANIMI DOTES EXIMIAS, MORUMQUE SUAVITATEM, ET ELEGANTIAM, LONGE, LATEQUE CONSPICUO,

REVERENTIÆ SUMMÆ TESTIMONIUM.

NEC NON,

VIRO

AMICISSIMO, PLURIMUMQUE COLENDO,

JOHANNI KIELY,

DE TIERCULLEN IN AGRO WATERFORDIÆ, ARMIGERO,

NULLI NON,

OB HUMANITATEM, PROBITATEM, ET MORUM CANDOREM INSIGNES, CARISSIMO,

AMICITIÆ ET EXISTIMATIONIS DOCUMENTUM, ETIAMSI PEREXIGUUM.

ITEM.

ITEMQUE

VIRO

CELEBERRIMO, ERUDITISSIMO;

ARTISQUE SALUTIFERÆ PERITIA,
NEMINI SECUNDO,

FR. BERN. ALBINO,

A. L. M. PHILOSOPHIÆ, ET MEDICINÆ DOCTORI;
ANATOMES, ET CHIRURGIÆ IN INCLYTISSIMA
UNIVERSITATE LUGDUNENSI BATAVO-
RUM, PROFESSORI ORDINARIO,

VENERATIONIS MAXIMÆ SPECIMEN PARVULUM.

DENIQUE,

FRATRI DILECTISSIMO

GULIELMO KIRBY,

AMORIS, ET BENEVOLENTIÆ
PIGNUS.

Haſce laboris ſtudioſi, primitias,
cum maxima obſervantia, &
omni, quo par eſt, ob-
ſequio, Dicatas
voluit.

TIMOTHEUS KIRBY.

PROOEMIUM.

Ex ægritudinibus & ærumnis multifariis, & propemodum infinitis, quibus indies vexatur Genus humanum, non mediocriter eminet, & Medici gnari opem depoſtulat," Morbus" de quo, nobis, morem gerentibus Legibus Academicis, & Specimen ſtudiorum edituris, tractatulum huncce, qualem qualem, in medium proferre Sententia tandem ſedit. Nam non alius ex innumera fere morborum cohorte plurius occurrit, quo decumbens æger aut in majori vitæ periculo verſatur, aut qui æque truculentis, &, ſi non ei, tempeſtivo & ſolerti conſilio occurratur, tam cito funeſtis ſymptomatibus ſtipatur. Non vero nos latet, immo bene novimus, quam arduum & fortaſſe viribus noſtris prorſus iniquum munus exequendum ſuſcepimus; Sed ſi Lector Benevolus ſecum reputare voluerit, in quam difficili & nullis fere limitibus

cir-

circumſcribenda materia nosmet implicuerimus; idque cum in Praxi medica parum adhuc verſati ſumus; haud nobis aberit ſpes, quin, ſi quædam minus perpolita, temere, minus atque crude conſcripta, paſſim offenderit, nos pro illius Candore & Humanitate fore condonandos; illumque hæc, qualiacunque, bono animo interpretaturum. Nobis interea, niſi collegiſſe, candide & lubenter profiteri non erubeſcentibus, utpote qui alioquin in Majorum ſudores, & fidam Præceptorum doctrinam, ingrati eſſemus, ſaltem in magnis laboraſſe ſufficiat.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS

DE

FEBRE PUTRIDA MALIGNA.

DEFINITIO.

„ Omnis (inquit Cicero (*a*)) quæ a ratione ſuſcipitur de re aliqua Inſtitutio, „ a definitione debet proficiſci, ut intelligatur, quid ſit id, de quō disputatur." Itaque morbum jam adgrediendum interea disquiſitione de loco ejus idoneo apud noſologiam prorſus ex induſtria prætermiſſa, ſic definire placitum. „ Febris ſynochæ ſpeciem initio præ ſe ferens, exinde per decurſum typhodes, ſæpiusque finem verſus „ præcipue variis ſummæ & univerſæ putredinis indiciis ſtipata". Apud varios auctores, varia nomina

(*a*) De Offic. Cap. II,

na ſortitus eſt hicce morbus: Ex hiſce, nobis, Cl. Huxhami, non in hoc tantum, ſed in omnibus fere, quæ ad hunc morbum pertineant, veſtigia prementibus, maxime arridet nomen in Libro, proculdubio, præſtantiſſimo de febribus ab eo nuncupatum. Ideoque ſub titulo, „ Febris putridæ, malignæ ", cæterorum omnium quibus ea celebratur nominum ne minimam rationem habentes, etiamque noſtrum bonum otium in re tam futili prorſus conterere nolentes, ejusdem Hiſtoriam pro viribus enarrare conabimur.

HISTORIA MORBI.

Inſtante hoc morbo, in paucos dies ante invaſionem corripitur æger magna animi dejectione, virium proſtratione ſubita, capitis gravitate, ut & inertia totius corporis inſolita, artuum, lumborumque dolore, & oris impuritate matutina. Appetitus illi fere nullus & ſomnus interruptus: Interdum vero proclamat morbi adventum ſolius capitis dolor atrociſſimus (*b*). Hæc ſunt, quæ præcipue, obſervatu digniſſima, ante ejusdem invaſionem plenam occurrunt.

Invadit vero in univerſum multo vehementius quam Febris nervoſa. Rigores, ſi qui fiunt, majores in illa, quam in hac; & calores quoque magis acuti, & diutius permanentes; quamvis, in initio, ſubiti tantum, fugaces, ac remittentes, eſſe videantur. Pulſus etiam magis tenſus ac durus; at plerumque citus ac parvus; aliquando, prout videretur, tardus ac re-

(*b*) Tiſſot, *Avis au peuple*; Sect. 237. pag. 156.

regularis; deinde tremulus ac inæqualis. Cephalalgia, vertigo, nauſea, nec minus ab acceſſione prima vehementiores ingruunt. Sentitur interdum in ſingulis, vel utrisque temporibus, nec non ſupra alterum vel utrumque ſupercilium, ſæpe ad oculorum orbitam imam, dolor fixus, immanis. In primis ſymptomatibus, talia ſeſe produnt: Summa virium proſtratio ac debilitas; Anxietas, animi dejectio, adeo uti peſſima quævis ominetur æger: Laſſitudo, manuum tremor magnus, cephalalgia vehemens, vertigo atque nauſea. Aliquando, præſertim in regionibus ſub ſole calidiore jacentibus, vomitus bilioſus, ſuperciliorum dolor; oculi, pleni, graves, colore flaveſcentes, tumidi & ſæpius inflammati, cernuntur. Vultûs vigor intercidit; præterque ſolitum lugubris, & quaſi inflatus, inſigniter palleſcit. Temporum arteriæ, utplurimum, fortiter micant; quin & adeſt aurium tinnitus, valde moleſtus. Sitis adhuc nulla vel parva; lingua albeſcens & humida; Urina plerisque cruda, pallida & vapida. Sanguis, vena perculſa, cruſta coriacea coopertus, ſub hoc morbi ſtadio, ſæpius offenditur.

Morbo progrediente, ſymptomata quælibet exacerbantur. Nunc vis nervea magis magisque peſſundatur; & vires imminuuntur. Animo proſternitur æger; omnisque ſalutis futuræ ſpes abjicitur. Hæcque ſimul, nulla evacuatione adhuc facta, cum languore ac debilitate ſummis valde inopinato ſuperveniunt; idque mirum cum interea pulſus aliquando ſatis fortis eſſe videatur. Reſpiratio, ut plurimum, laborioſa, & cum ſingultu

peragitur. Ardet, cum graveolentia, ſpiritus. Lingua, quæ, ineunte febre, prius albeſcebat, in dies magis ac magis atra devenit; & modo, atra quaſi bulla ſummam ejus occupante, quaſi lucide liveſcit; modo nigerrima per multos dies continuos perſtat. Sub morbi acmen vero, in univerſum, valde arida, rigida & nigra, ſeu colore quodam fit atro, malum punicum æmulante cum ſciſſuris profundis. Hinc evenit uti miſer articulate aut plane loqui nequeat. Caveat vero Medicus, ne hoc ex quavis linguæ affectione paralytica provenire falſo conjiceret. (*c*) Vox pleriſque debilis, ſubmiſſa, & indiſtincta, effertur. Sæpiſſime, ſub hoc morbi ſtadium, arteriarum carotidum vibratio fortis accedit; cum interea pulſus ad carpum parvus, immo tardus, tactu ſentitur; quod quidem delirium inſtare indicat, & plerumque ex cerebri obſtructione quadam, parum levi primordium trahit (*d*). Sitis quoque nunc fere inexplebilis ægros ſollicitat. Nihilominus nullum non potûs genus, prout ingratum, averſantur. Omne quod bibitur vel amarorem ſapit, vel nauſeam parit. Alias vero, ſane mirum, quamvis iis os & lingua tunc maxime ſordeant & areſcant, quod de nulla ſiti prorſus conquerantur. Hoc peſſimi quidem ominis ſignum habetur, & a phrenitide vel comate mox excipitur (*e*). Labia denteſque, ſub morbi ſtatum præcipue, ſordibus perquam nigris ac tenacibus obliniuntur. Cutis attactu primo non præter ſolitum caleſcit. Si vero eam digito longius explorave-

(*c*) Gregor. *prælect.* (*d*) Huxham. *Lib. de feb.* (*e*) *Idem.*

veris, calor quidam, quaſi pungens atque mordax attrectatione ſentitur (*f*). Eadem plerumque areſcit. Alvus, ut plurimum, prout varia cæli temperies enaſcitur, modo ſoluta, modo adſtricta deprehenditur (*g*). Pulſûs frequentia, proinde ac ejusdem vires imminuuntur, ſuccreſcit; ni delirium vel debilitas inſignis accedant; quæ, ſi quidem fiunt, tardus evadit. Asſiduæ urgent vigiliæ; nec ullus adeſt ſomnus reficiens.

Delirium plerumque, hoc morbo decumbentibus, ut in Phreniticis, ferociſſimum intervenit. Nonnullos vero ſtupor quidam cum animi perturbatione, potius afficit. Hæc ex ægri vultu inſueto & quaſi pertonnito facilius innoteſcunt. Quamvis in rem nullam revera mente ſit occupatus, adſtantibus tamen, ab illo non mul-

(*f*) Galenus, de peculiari caloris in febribus autumnalibus remittentibus connati qualitate ſermonem habens, idem optime monuit, dicens; „ Febrium quæ a putredine oriuntur, maximum in„ dicium eſt mordacitas & acrimonia caloris; quæ perinde ac „ fumus nares & oculos, ſic ipſa erodere tactum videtur —— „ Non ſtatim ea qualitas, admota manu, diſcernitur, at per mo„ ram prædicta caliditatis ſpecies effertur ex penitioribus partibus."

Lacun. Galen. Epitom. de Differ. Feb. lib. I. *cap.* VII.

Pariterque obſervantiſſ. Pringelius, inquit enim; „ In the be„ ginning the heat is moderate; and in the advanced ſtate, in „ bad caſes, on firſt touching the skin, it ſeems inconſidera„ ble, or even below the natural: but upon feeling the pulſe for „ ſome time, I have been ſenſible of an uncommon ardor, lea„ ving an unpleaſant ſenſation on my fingers for a few minutes after.

Obſervation. pag. 255.

(*g*) Gregor. *prælect.*

multum abludit, qui alte & perattente quiddam ſecum meditatur (*h*). Manuum tremor validius intenditur; idque cum interea nullus, ſtricte dictus, tendinum ſubſultus interſit (*i*). Abdomen modo molle, modo vero valde durum, tenſumque. Urina, morbo ineunte, cruda, pallida, vapida; provectiore, rubicundior, & talis quæ merum lixivium, vel urinam citrinam ſanguine tinctam, referat, evadit; & ea quoque per aliquot dies nihil ad vaſis fundum deponit; ne quidem nubeculam oſtentat; paulatim vero, magis atra fit, & cereviſiam vapidam, male coloratam, refert, graveoletque. Interdum prope nigra, colore & odore graviſſimis (*k*). Alvi fæces etiam, ſub ſtatum præſertim, odorem intolerabilem plerumque ſpirant, vireſcunt, vel nigreſcunt, & ſæpe cum gravibus ventris torminibus, & ſanguinis ejectamentis, exulatum abeunt. Perpaucos hoc morbo correptos cernere licuit, qui cum quadam quaſi lumbagine, vel dorſi, lumborumque dolore, non tentarentur; eos ſaltem ſemper fere vexabant laſſitudo, & exulceratio per totum corpus diffuſa; nec non ſæpius artuum, interdum etiam regionis thoracicæ aut hypochondriacæ dextræ, vel ipſius abdominis, dolores erratici rheumaticos, pleuriticos, vel colicos mentientes, parumque leves ingruunt. Iisdem etiam aliquando vomitus, cum ardore

(*h*) Tiſſot, *Avis au peuple.* Sect. 245. pag. 162.

(*i*) Gregor. *Prælect.*

(*k*) Morbo autem ad exitum fauſtum jam properante turbida, tamen abſque ſedimento conſpicitur.
Pringel. *Obſervat. pag.* 255.

dore circa ſtomachi ventriculum, pondere, dolore, ſingultuque moleſtiſſimo comitantibus, incidit. Quod autem rejicitur, nigri, porracei coloris, ut plurimum, odorem fætidiſſimum ſpirat. Sanguis vero nunc, venæſectione eductus, contra quod in initio obſervare licuit, nulla cruſta coriacea coopertus, at prorſus disſolutus, immo aliquando nigreſcens cum ſedimento fuliginem referente, conſpicitur (*l*).

Gradu tertio ultimoque nunc ingruente, omnia in deteriora ruunt; præſertim vero, varia ſummæ & univerſæ putredinis indicia celeriter ingraveſcunt. Spiritus, ſupra quod credibile vel tolerabile, graveoleſcit. Sudor etiam, & Urina, & Alvi excretiones, vehementer fætent. Sanguis e naſo, gingivisque, ſubinde guttatim ſtillat; idemque venæſectione jam facta, ſecius ac ineunte morbo, ut antea adnotavimus, cruſta coriacea prorſus vacat; immo, ſi, donec deferveſcat, in vas ſeponatur, brevi tempore putridus omnino deveniet; aliquando etiam e vena adhuc fluens fœdum odorem ſpirat. Nunc quoque petechiæ ſeu maculæ nigræ, lividæ, fuſcæ, vel virides; & interdum eruptiones longe pejoris ominis, magnæ, lividæ, vel coloris atro-virentis, vibices nuncupatæ ſeſe in conſpectum produnt. Hæ vero perraro, niſi morte imminente, cernuntur. Petechiarum eruptionem intra nullum certum tempus definire posſumus: interdum circa quartum vel quintum diem ſeſe proferunt: aliquando vero nonniſi ad undecimum vel

(*l*) Huxham. *lib. de feb.* & Home *Princip. med.* pag. 82.

vel quidem ſerius; circiter undecimum vel decimum quartum diem, ſudoribus largis obortis, eas evaneſcentes excipiunt, puſtulæ albeſcentes, miliares dictæ, magna copia erumpentes. Petechiæ primo exortu fere confluunt, & cutem univerſam rubore quodam conſpergunt; pectus vero, dorſum, lumbosque potiſſimum obſident. Plus, minus copioſæ, & varii ſubinde coloris; in initio ſubrubicundæ, jam lividæ vel purpureæ: deinde nigræ, conſpiciuntur. Quo vero magis in nigrum ſeu violaceum colorem vergunt, eo pejores (*m*). Aliquando etiam in hiſce febribus vidiſſe contigit quandam quaſi cutis efflorescentiam, illi quæ in rubeola occurrit perſimilem; niſi quod illi color magis in atrum vergens & luridus adſit; adeo uti cutis, præcipue thoracis, marmoratam quaſi & variegatam ſpeciem præ ſe ferat (*n*). Jamque, natura deficiente, & ægri viribus hoc morbo funeſtiſſimo infractis, in præcipiti ſtat vita. Ne per minimum temporis intervallum à ſummo cruciatu miſer expers habetur. Mente plane delirat; excrementa eo inſcio involuntarie elabuntur. Auxilium omne adſtantium recuſat, & ſecum indeſinenter muſſitat. Arteriarum ictus adeo citi, parvi, & irregulares evadunt, ut numerari, nedum diſtingui, immo vix percipi, poſſint. Semper, in tergum decumbens, ſenſim ad imum lecti delapſus ſubſidet, & floccos carpit. Convulſiones, præſertim faciei, cum ſudore frigido, ſu-

(*m*) Huxham *de feb.* & Pringel. *obſervat.*
(*n*) Huxham *loco ſupra citato.*

ſuperveniunt. Oculi obſcurantur; & pectus, quaſi nimia plenitudine diſtentum, extrorſum prominet (*o*). Summo cum molimine jam reſpirat. Supra quod aut credibile, aut vix ullis verbis enarrabile, discruciatur. Donec natura deficiens, una cum ſpiritu, miſerum, ſuperis jam gravem, plane deſtituit, & morti, priori miſeriarum ac ærumnarum requieti, conclamatum tradit.

Harum febrium duratio varia prorſus & incerta. Modo intra diem ſeptimum, & decimum quartum ab inſultu; aliquando non ante viceſimum primum judicantur. Alias vero in complures ſeptimanas protrahuntur. Hoc equidem ex ægri habitu, aut idioſyncraſia, vel contagionis indole plus minus virulenta, aërisve circumambientis malignitate vel benignitate, ceu demum methodo curatoria magnopere pendebit. Sin aër vero ultimam malignitatis acmen attigerit, adeo cito ac vehementer decurrunt, ut intra ſpatium quinque vel ſex dierum miſeri aut ſanitate læta fruuntur, aut morte illætabili obruuntur. (*p*) In iisdem haud ſecius ac in ceteris ejusmodi morbis, a quo tempore pulſus deficere incipit, omnia ſymptomata noctem verſus intenduntur; adeo uti dehinc afflicti ſemper paroxysmos veſpertinos ſubire conſpiciuntur. (*q*) Quæ ſuboriuntur eruptiones, quoniam non ullum ut plurimum levamen ſecum adferre notantur, ſymptomaticæ

(*o*) Tiſſot *Avis au peuple*. Sect. 238. pag. 157.

(*p*) Pringel. *Obſervat.*

(*q*) Gregor. *Prælect.*

cæ potius quam criticæ habendæ. Non perpetuo ſeſe prout comites huic morbo præbent petechiæ, quippe quæ originem ſuam a cauſis tum a ſe invicem, uti etiam ab ipſo morbo alienis ſæpe ſæpius ducant; etenim illas vel a remediorum nimis calefacientium & exſtimulantium, regiminisve calidioris uſu intempeſtivo, vel etiam ab evacuationibus juſto largioribus, ſeu medicaminum ex genere cardiaco, & dietæ analepticæ defectione pluries ſcaturiginem habuiſſe obſervatum. Ab effuſione materiei cujusdam morbidæ in telæ celluloſæ ſpatiola proxime gigni veroſimilimum. Aliquando, immo ſæpenumero non niſi poſt mortem in lucem eduntur. (*r*) Facilius a ceteris omnibus maculis, quæ aliis in morbis ſe conſpectui præbent diſcernantur, ex eo quod, uti notat Pringel. (*s*), non unquam extra cutis ſuperficiem eminent. Hæ febres diu excurrentes, hecticæ, remittentis, vel etiam intermittentis typum induere aliquando ſolent, ſæpiusque ſuppuratione glandularum parotidum vel axillarum judicatæ diſcedunt. Convalescentium plurimi de artuum dolore & ſomni fuga conqueruntur: omnes fere debilitatem maximam, & capitis quaſi perturbationem quandam una cum vertigine, auriumque tinnitu longum experiuntur. (*t*)

D I A-

(*r*) Gregor. *Prælect.*

(*s*) *Obſervat.*

(*t*) Idem.

DIAGNOSIS.

Hiſtoria morbi, quantum in nobis fuit, utcunque peracta, ad diagnoſin, rem, quis inficias ibit? apprime medico cognitu perutilem, deinde properamus. Quo vero clarius, & ex ordine munus exequamur, haud ulla alia nobis arridet methodus, æque ac illa, ſecundum quam progreſſi, ſingulos morbos, in quibus, aliquid, eum a nobis tractatum, referens offenditur, & cum quibus ideo hunc confundendi aleam aliquando ſubeamus, ſeorſim conſideremus, & in quibusnam tandem diſcrepant, ſedulo & enucleate perpendamus. Sed ad rem.

Quoniam vero, noſtra ſaltem ſententia, nemo, quantuluscunque in morborum hiſtoria, at præcipue in re diagnoſtica verſatus, ne minimum ſubire periculum poteſt, quo minus febrem putridam malignam a cæteris omnibus morbis, præter febrem nervoſam atque inflammatoriam, diſcernat; omnino ſupervacaneum foret, uti nobis videtur, ſi quidem, in re tam clara, oleum, operamve impenderemus. Quapropter opera dedita, de illis omni conſideratione prætermiſſa, ſatis eſſe ducemus, ſi ex animi ſententia, & dilucide, diſcrimina primaria, febrem inter, de qua diſſerimus, & alterutram harum quas ſupra commemoravimus, ſigillatim expoſuiſſe valeamus.

FEBRIS INFLAMMATORIA.

Haud multis verbis opus erit enarraſſe, quibusnam

tandem a ſeſe diſcrepent febris inflammatoria atque putrida. Earum vero diſcrimina ſatis lucide, quæ ſequuntur, rite perpendenti, patebunt.

I. Pulſus rationem in utraque.

Ictus arteriarum vero, in febre inflammatoria fortes, duri, validique; cum in putrida, parvi, molles, & debiles, eſſe notantur.

II. Venæſectionis effectus diverſos in ſingulis.

Si Venæſectio in febre putrida inſtituatur, percusſus arteriarum, ut plurimum, inde mirifice debilitantur & retardantur; eandem vero iterum celebratam ſequitur ſumma & ſubita virium proſtratio, & ſæpiſſime mala nullo modo poſtea reparabilia ex ea naſcuntur; quibus omnia contraria in febre inflammatoria reperiuntur.

III. Sanguinis ipſius, venæſectione in utrisque educti, faciem & qualitatem valde diverſas.

Namque ſanguis hominis, in febre inflammatoria decumbentis, elicitus, fortiter concreſcens & cruſta tenaci, glutinoſa, coopertus nunquam non fere offenditur; cum idem, in putrida, parum aut leviter cohærens, ſæpe prorſus diſſolutus, & fædius olens ut plurimum obſervatur.

IV. Petechias, vibices, & alia ſummæ putredinis indicia, cum ceteris, quæ febrem putridam vulgo comitantur.

Qualia, nempe, ſpiritus graveolentia, oris fætor, ſudores fædius olentes, ut & alvi dejectiones putridæ, copioſæ, involuntarie dilabentes; quibus ne quidquam conſimile in febre inflammatoria deprehenditur.

V. Ca-

V. Calorem in utraque febre connatum.

Ab hoc vero, reſpectu ad ejus qualitatem habito, maximum inter febrem putridam & inflammatoriam diſcrimen arceſſimus. Nam, in hac, licet ſtatim, primo attactu, prout videretur magnus ſatis calor percipiatur; idem tamen a tangentium digiti calore vincitur; & paulo poſt, minor offenditur: In illa vero, quamvis, primo, cutis, non præter ſolitum, tangentis digito caleſcere videatur; eam tamen attactu diutius exploranti, quaſi omni temporis momento, calor ſuccreſcit; ejusque digitum pungit, mordetque, ac ſi de profundo corporis calor emerſerit. Hocque maximum febrium putridarum indicium GALENUS poſuit. „ Nihil enim, inquit, ſuave, nihil moderatum, neque Ephemeris ſimile habet, ſed quemadmodum optimi ante nos dixerunt Medici, mordax potius quodammodo eſt, ut lædat, mordeatque tactum, veluti fumus oculos ac nares (*u*)". Neque HIPPOCRATEM ipſum latuit qualitas, caloris in hiſce febribus, peculiaris, dicentem quippe, „ Febres, hæ quidem manui mordaces, illæ vero mites; quædam non mordaces, increſcentes vero, nonnullæ acutæ, ſed ab ipſa manu devictæ (*v*)". &c.

VI. Denique, non leve diſcrimen, febrem inter quam tractamus, & inflammatoriam, petitur ex cauſis in utraque prædisponentibus ac remotis, nec non hominibus unicuique opportunis, ſtudioſe perpenſis. Sed

(*u*) *De Feb. differ.* Lib. I. Cap. 9.
(*v*) *Ibid.* Cap. I.

Sed non operæ pretium eſſet, ut in hiſce exponendis, & inter ſeſe comparandis, immoraremur, aut laborem, & tempus impenderemus; præſertim cum de hiſce ſingulis, prout in febre putrida proveniunt, mox fuſius, ex ordine, diſſerere nobiscum conſtituimus. (*x*)

FEBRIS NERVOSA, SIVE TYPHUS.

Aliquanto difficiliora, ſed non, uti ſperamus, inſuperabilia prorſus, aggredimur. Hoc ex eo ita provenit, quod, in perplurimis ſub initium præſertim, ſeſe mutuo referre videantur febris putrida & nervoſa, adeo uti quis fere dicat, illis eſſe ſymptomata permulta communia. Quin exinde proculdubio fuit, quod Vir eruditiſſimus, Sauvageſius, ſub genere communi, Typhi nomine deſignato, utrasque disposuerit. At ſi nobiscum, Lector Benevolus animum ad ſequentia ſedulo adverterit, eas alteram ab altera nec minus in hiſce ſingulis, longe diſcrepare haud ſecus ac nos clare videbit. Strictim vero quæque percurremus. Sed primo, Typhus invadit haud aliter atque febris putrida, plus minus cum horrore, calore, laſſitudine, animi dejectione, cephalalgia, vomitu, nauſea, vertigine, turbato pulſuum ordine, ſpiritu difficili; vultu ſqualido, & quaſi lugubri, urina limpida, linguæ albedine & ceteris.

Hæc

(*x*) Hactenus dictis perappoſite adhuc ſubjungatur, quod Synochum ex plus minus contagio ſemper, Synocham vero non unquam ex tali fonte ortum ducere ab omnibus fere conceſſum. Adde quod etiama prima utriusque invaſione illo laborantes multo magis quam hoc animis dejiciuntur, viribusque proſternuntur.

Hæc ſunt, in quibus ſub initio præcipue convenire videantur. Unumquodque vero, ſeorſum intuenti, prout in utraque febre occurrat, ea omnia plane & ſingulatim differre, protinus in manifeſto patebit. Utramque, plus minus, cum horrore, calore, laſſitudine, cum ceteris, invadere ſupra diximus.

I. *PLUS MINUS, CUM HORRORE.*

Horrores vero, prout antea morbi hiſtoriam ineuntes, adnotavimus, in febre putrida, quam in typho, vehementiores, ſicut & rigores, invaleſcunt.

II. *CALORE.*

Idem quoque de calore dici poteſt; quippe qui in illa, multo magis quam in hac, acutus, ſeu quaſi mordax, etiamque diutius permanens inhæreſcit.

III. *LASSITUDINE.*

Laſſitudo quidem in utraque febre occurrit. Magnum vero intereſt inter eam quæ in putrida atque nervoſa ſubvenit. In hac, vix ullus artuum dolor; nulla vero, ut plurimum, lumbago. Contra, in illa, utraque ſæviſſima ſemper, plus minus, ægrum divexant.

IV. *ANIMI DEJECTIONE.*

In typho, animi aliquantum gravati tantum deji-

ciun-

ciuntur; & ea decumbentes, per ſex vel ſeptem dies, ita affecti, neque multum quaſi ægrotant, neque tamen integra valetudine gaudent. Contra, in febre putrida, quamvis evacuatio nulla, nulla etiam humorum prius jacturâ fuerit, & pulſus ſatis validi videantur; ,, animi dejectio ,, tamen ſubita & magna ſupervenit.

V. *CEPHALALGIA.*

Hæc quoque, ab ipſa morbi acceſſione, in illa, quam in hac longe gravior & vehementior inceſſit. Adde etiam, quod in tempore altero, vel utroque, aut interdum ſuper alterum vel utrumque ſupercilium, ſæpe vero in infima oculorum orbita, dolor maximus incedit: Cum in typho, nonniſi dolor quidam obtuſus, a torpore qui a frigore provenire ſolet, parum abludens, qui etiam in occipite ſedem habere conſuevit.

VI. *NAUSEA, VOMITUQUE.*

Vomitus etiam in typho; ſed neque adeo vehemens, neque frequens, ac in febre putrida occurrit. Nam in hac, cum dolore, ardore, & quaſi quodam ponderis ſenſu, ad ſtomachi ventriculum, una cum ſingultu moleſtiſſimo, eodemque propemodum aſſiduo ſuperingruit; quod vero rejicitur, coloris nigri & porracei, fædum odorem ſpirat. Contra in typho, quamvis, ut plurimum, ægrotantes nauſeant; nihil tamen, niſi pituitam inſipidam, eamque parva tantum copia, ore rejectant.

VII. *TURBATO PULSUUM ORDINE.*

Quod ad pulſuum ordinem, ii vero, in febre putrida, magis tenſi & duri, atque ſic deinceps in ceteris, prout antea commemoravimus, (y) occurrunt.

VIII. *SPIRITU DIFFICILI.*

Typho decumbentes ſpiritus moleſtus premit: Idem vero non aſſiduus; utpote qui ſubinde revertitur, ut in ſingultu quodam, vel ſuſpirio, magis conſiſtere videatur· Nullus tamen aut ſpiritus ardor, aut graveolentia, iis adeſt. Contra, in putrida, ut plurimum, laborioſe, & cum ſingultu frequenti, reſpiratur. Spiritus item ardet; &, ob odorem fœdiſſimum, adſtantibus valde moleſtus offenditur.

IX. *VULTU SQALIDO ET QUASI INANIMI.*

In febribus nervoſis, vultus potius mæſtus, & lugubri conſimilis: cum, in putridis, magis ſolito decolor, & maculis quodammodo interſtinctus.

X. *URINA LIMPIDA.*

Neque leve diſcrimen, ex urina ſola perſpecta & explorata, febrem inter putridam & typhum, eſſe patebit. Nam, in hac, urina, quamvis ſæpiſſime pallens

(y) *Vid. Hiſtor. morb.*

lens atque limpida; non raro tamen etiam colore talis evadit, qualis ſerum lactis, & aliquando cereviſiam tenuem, vapidamque aſſimilat. Idem fere nihil ad imum vaſis fundum demittit, aut tantummodo quædam, parum cohærentia, per eam diſperſa innatant. Ecce vero, in illa, urina, quæ in initio, limpida, cruda, pallida, & vapida fuerat, morbo jam provectiore, mutatur, & tandem lixivium merum, vel urinam citrinam, ſanguinis ſtriis interſtinctam, repræſentat. Eadem vero, per aliquot dies, nihil ad vaſis imum devehit; ne quidem in ſeſe nubeculam ſuſpenſam oſtentat. Paulatim vero, magis atra, cereviſiam vapidam, male coloratam, refert; graveolet; & interdum prope nigra, colore & odore graviſſimis intercedit. (z) Huic vero nihil in typho conſimile prorſus intervenit.

XI. *LINGUÆ ALBEDINE.*

Neque linguæ conditio nobis, inter typhi, febriſque putridæ diſcrimina, ſilentio prætereunda: Utpote quæ in febre utraque valde diverſa eſt. In hac enim, morbo ineunte, albeſcens & ſatis humida fuit; eodem procedente, quotidie, magis ac magis atra redditur; & modo quaſi lucide liveſcit, atra quaſi bulla ſummam ejus occupante; modo nigerrima per multos dies continuos permanet. Sub morbi acmen vero, in univerſum, valde areſcit, rigeſcit, & nigreſcit; ſeu colore quo-

(z) *Vid. Hiſt. morb.*

quodam malum punicum refert. (*a*) Contra, in illa, perraro, ſub initio, ſicca aut decolor, aliquando muco tenui, albeſcente oblinitur. Eadem vero, febre evectiore, ruberrima pateſcit; & quaſi in rimas fatiſcit; ejusdemque ardorem conqueritur ægrotans. Denique vero, ex ore ejus exſerta magnopere tremiſcit.

XII. *SITI PARVA VEL NULLA.*

Sitim nullam, aut ſaltem leviuſculam, in febre putrida, morbo ineunte, conqueruntur homines. Idem quoque non aliter typho jam correptis evenit: ſed illo provecto, ſitis maxima, immo fere inexplebilis, urget: Cum, ex adverſo, in hoc, ad nullum fere morbi gradum, ne quidem eo vigente, ſitis inexpleta ſollicitat.

XIII. *DELIRIO.*

Febre putrida laborantes, ut plurimum, ferociter, perinde ac ſi phrenitici, delirant. Delirium vero inſtare, vibratio carotidum vehemens, & oculorum rubor ſuffuſus, indicat: Contra, typho decumbentibus, mentis confuſio, ſeu perturbatio, potius quam delirium intervenit; adeo uti, ſecum continuo muſſitare ſemper auſcultantibus exaudiantur: Eandemque nec oculorum

(*a*) *Vid. Hiſtor. morb.*

rum inflammatio, neque carotidum pulſatio, præcedunt.

XIV. Poſtremo, quod ad eruptiones, quæ in utraque febre diſcernuntur, attineat: In typho, die fere ſeptimo, vel nono circiter, aut undecimo, puſtulæ in cutim ſeſe prorumpentes oſtentant, reſpirandi, quæ ſimul incidit, anguſtiam ſubſecutæ; quæ judicatoriæ, niſi largiores, eſſe cenſentur: In febribus vero putridis, ut plurimum, petechiæ primo ſeſe patefaciunt; quibus evaneſcentibus, circa diem undecimum, aut decimum quartum, ex ſudoribus largiuſculis obortis, puſtulæ miliares, albeſcentes, ſymptomaticæ vulgo dijudicatæ, deinceps effloreſcunt.

Hæc ſunt tandem, quæ nobis ad dijudicandas febres putridas, atque nervoſas, præcipue neceſſaria, & notatu digniſſima pateſcunt. Omnino vero ſupervacaneum foret, uti nos in rebus hiſce diutius immoraremur, aut occaſione nobis oblata profuſius abuteremur. Parum ambigui, quin quæ protulerimus, intento animo penſitantes nunquam apud ſeſe ancipites hærebunt, quo minus hoſce morbos a ſeſe invicem, alterum ab altero, clare & enucleate diſcernere potuerint. (*b*)

PROGNOSIS.

Inter prognoſin tradendam, primo, quæ boni, dein-

(*b*) Quidam fortaſſe mirum habeant nos diagnoſin febrem putridam malignam inter & peſtem non omnino attigiſſe; in quibus vero præter cauſæ utriusque morbificæ & ſymptomatum vehementiam vel minime diſcrepant nos perſpicere non poſſe ingenue fatendum.

inde, quæ mali ominis exiſtimentur, ſigna certiſſima proponere conabimur.

BONI OMINIS SIGNA.

Si diarrhœa levis, ſimul cum ſudore blandiuſculo, cum nullus interea, ſupra quod par eſt, corporis adſit calor, poſt diem ſeptimum oboriatur, eadem ſalubre & vulgo judicatorium perhibebitur (*c*) Simile quoddam etiam aſſeverat Huxhamus, quippe qui dicit; „ A gentle diarrhœa is often very beneficial, and „ ſometimes ſeems the only way nature takes to car- „ ry off the Morbific matter." (*d*) Hujusmodi quoque ſunt, ptyaliſmus levis, bubones in Inguinibus aut Axillis ſuccreſcentes præcipue vero tumor & ſuppuratio glandularum parotidum. In ſignis ominis boni, merito habentur eruptiones iſtæ, quæ labia, naſumque circumnaſcuntur; eædem vero, quo magis rutilantes & inflammatæ conſpiciuntur, eo ſalubriores. (*e*) Itemque, ſi adſit ægro delirium leve tantum, ſi vires non multum imminuantur; porro, ſi, poſt vinum epotum & alia cardiaca ingeſta, pulſus excitetur & augeatur, & animi alacriores exinde exhilerari videantur; ſimulque ſtupor, tremor, ceteraque generis nervoſi ſymptomata diminuantur; ex hiſce ſpes læta effulget, morbi eventum fæliciſſimum eſſe futurum. (*f*) Morbo de-

(*c*) Gregor. *præl.*
(*d*) Lib. *de Feb.*
(*e*) *Ibidem.*
(*f*) Pringel. *Obſerv.*

declinante, prognoſin fauſtiſſimam præbent, urina turbida, ſimulque ſudor, madorve quidam blandus, per totum corpus æquabiliter diffuſus, vel etiam cutis quaſi tactui mollis, & lingua humeſcens; vel denique, dejectiones bilioſæ, quas diaphoreſis mox excipit; nec non audiendi gravedo. Eandemque jam quoque præbet, & morbi exitum auſpicatum ſperare facit, color petechiarum nigreſcens aut violaceus, in lucidiorem converſus (*g*).

MALI OMINIS SIGNA.

Surditas, nec non diarrhœa initio morbi ingruentes inter hæc non immerito recenſentur: Ut etiam delirium ferox; vigiliæ aſſiduæ; eruptiones in thoracem efflореſcentes, iis quæ in rubeola ſeſe produnt, haud abſimiles; petechiæ nigreſcentes; apthæ atri coloris, ut &, quæ albeſcentes lardi inſtar apparent; quibus mox ſuperveniunt reſpiratio & deglutio difficiles; dolore faucium, & æſophagi, cum ſingultu aſſiduo concomitantibus (*h*): Dejectiones nigræ, ſanioſæ, ſanguine tinctæ, graviſſime fætentes, & valde contagioſæ; (*i*) tales enim, inteſtina ſphacelo correpta fuiſſe, commonſtrant.

(*g*) Gregor. *prælect.*

(*h*) Sic habet Hoffman. „ Plurimi potius occumbunt, vel „ ſphacelоſa corruptione in ventriculo, inteſtinis & aliis viſceribus, vel phrenitide, frequentius anginoſa faucium & æſophagi „ inflammatoine, cadaveribus mox poſt mortem intolerandum „ plane fætorem ſpirantibus ”.

De feb. Petechial. ve r. Tom. IIpag. 85.

(*i*) Absque tamen ulla abdominis detumescentia, vel ejusdem duritiei & tenſionis imminutione provenientes.

ſtrant. Cum vero, vibices, ſeu maculæ latæ, livideſcentes, quales ex ſugillatione provenire ſolent, morbo ad exitum maturante, pateſcunt, ſimulque cum iis, infimarum corporis partium livor & frigiditas inceſſunt; Hæc omnia, mortem jam in limine adeſſe, pro certo denunciant. Neque minus certe fere funeſtum eventum indicant, ſitis nulla, vel alioquin prorſus inexplebilis; lingua, arida, diſciſſa, nigricans; vel, ſudore & alvi fluxu ceſſante, delirium cum aliis pathematibus ingravescens (*k*); & urina, neque turbida, neque ſedimentum deponens. Sin os & lingua valde ſiccantur, & ſqualore multo obſidentur, Huxhamo referente, (*l*) hoc ubique periculoſum; & coma ſive phrenitidem inſtare vaticinatur. Si denique ægri vires omnino deficiant, neque Vino, neque ceteris cardiacis quibuslibet ingeſtis reſuſcitari poſſint; ſi oculi caliginibus obfuscentur; & æger, quamvis juſſus, ex ore linguam tamen exſerere nequeat; ſi deglutiendi difficultas magis ac magis augeatur; ſi non niſi pronus in tergum decumbere valeat, & genua quaſi convolvat, floccosque carpat; ſi partes veſicatæ ſaniem fœtidam effundant, & ſudores cadavera oleant, nec non urina & excrementa involuntarie eo inſcio defluant; una cum convulſionibus; hæc peſſimi ominis habentur, mortisque certi præcurſores. Nam, naturam jam corruere, ejusque vires a morbo funeſto prægreſſo prorſus devictas eſſe, ſummopere commonſtrant. Hæc vero, cum ita ſeſe habent, ad medicinam

(*k*) Hoffman. *loco jam citato.*
(*l*) *Lib. de Feb.*

nam fruſtra confugiendum erit. De ægro enim ſibi & amicis jam graviſſimo, conclamatur.

CAUSÆ ANTECEDENTES.

Prædispoſitionem ad hunc morbum conciliant, evacuationes fere omnes, quæ ſupra quod conveniat, accedunt; ſalivatio vero imprimis, ebrioſitas, (*m*) venus immodica, fames, labor, vigiliæ nimis protractæ; alimentorum pravo ſucco pollentium ingluvies, vita nimis otioſe & ſedentarie peracta; affectiones animi quæ reprimunt, quales, timor, anxietas, mæſtitia, & hisce conſimiles. Denique, qui habitu laxo, & temperamento vel melancholico, vel phlegmatico, conſtant, huic febri maxime obnoxii fiunt, & ex ea difficilius emergunt. (*n*)

CAU-

(*m*) Accepimus nuperrime a viro maxima fide digno medicinam chirurgicam apud Londinenſes fæliciter exercenti, illum una cum quatuor vel quinque aliis ſibi familiaritate conjunctis, poſtquam abhinc circiter octennium convivantes vini champagnenſis uberiorem quantitatem ingurgitaſſent in febrem hujusmodi, morisque quidem teterrimi, quippe quæ non ullo fere putredinis ſummæ ſigno carebat, incidiſſe, ex qua ipſe tantummodo cum duobus aliis, quum a medicis & adſtantibus de illis omnino conclamatum eſſet, mirifice incolumis evaſit.

(*n*) Eidem quoque Sexus ſegnior, adnotante illiuſtris: Pringelio, magis quam virilis in univerſum patet, correptus vero facilius evadit; quod ille cutis, totiusque compagis qua gaudent mulieres, laxitati, & quæ exinde provenit in ſudorem proclivitati, deberi opinatur. *Obſervat.* pag. 262.

CAUSÆ OCCASIONALES.

Ex hiſce, quæ jam ſequuntur, maxime eminent, & ſæpiſſime huic morbo occaſionem præbent.

I. Miasmata, ſeu aëris inquinamenta, vegetabilibus & animalibus putrefactis exorta.

II. Exhalationes, quæ ab aquis poſt inundationes ſtagnantibus & putrescentibus, vel a paludibus propemodum exſiccatis exoriuntur.

III. Aer ſtagnans, & multorum reſpiratione inquinatus; qualis, ſcilicet, in noſocomiis, navibus, ergaſtulis, & carceribus, ubi complures homines anguſtius ibidem coarctantur, ideoque ſordibus multifariis adimplentur, offenditur.

IV. Diæta ex carne animali ſola absque vegetabilium idonea quantitate inſumendorum uſu; vel ex carnibus aut piscibus nimis ſalitis, & ſemi-putrescentibus: Unde fit, ut qui rem nauticam exercent, porro qui per longum tempus obſidione concluſi circumcinguntur, huic febri maxime opportuni deveniunt.

V. Ceſſatio ab exercitiis integra atque ſubitanea, præſertim in illis qui ſeſe exercitare conſueverunt, eidem nec minus anſam præbere ſolet.

VI. Algor etiam in numero cauſarum hanc febrem excitantium, merito cenſeatur. D. Lind, eum a miasmatis paludoſis locum proximum obtinere teſtatur (*n*). Hic forſan, haud aliter, ac proxime dictum

(*n*) *Theſ. Inaug. Edin.* pag. 23.

ctum, quam debilitatem inducendo, & perſpirationem cohibendo, vires ſuas exercet: Unde fit ut putridæ materiæ miasmata, alioquin e corpore foras eliminanda, in corpore retineantur, ex eoque febris hæcce concitetur.

VII. Tempeſtates humidæ, Auſtrinæ, calore magno comitante, vel potius antecedente, parum ſalubres. Tales enim ad perſpirationem imminuendam, atque adeo ſyſtema nervoſum, corporeumque univerſum languore quodam afficiendum & laxandum, efficaciſſime operantur. Ideoque, nil mirum, cur homines, ſi modo antea prædiſponantur, iis incidentibus, hoc morbo facilius arripiantur.

VIII. Denique, Miasmata humana & Contagium.

Hæc utraque pro certiſſimis & frequentiſſimis hujusmodi febrium cauſis remotis vulgatius habita. Quod ad contagium attineat, quin eas concitare certo certius poſſit non omnino recuſandum. A nonnullis autem incuſari etiam ſolent miasmata humana, talia ſcil. quæ ex corpore ſano proveniunt, quaſi quæ ſæpe ſæpius easdem accendendi vi maxima polleant. At perperam ſane quatenus nobis viſum. Neque illos ſic opinari ſecius adductos credendum, quam ab exemplis, quæ undique proſtant numeroſiſſima, febres putridas malignas quibus in locis homines confertiſſimi congregati fuere, maxime omnium pullulaſſe. Nobis vero, quin ita fere in univerſum obtineat, minime inficias eundum Attamen equidem ex ſolis hiſce effluviis humanis easdem illic natas eo ipſo non ſimul & ſemel concedendum. Etenim, ſi vera prædicunt ejusmodi morbos exinde naſci potuiſſe contendentes, il-

los ſemper frequentius latiusque graſſantes proculdubio cernere liceret. Interea autem eadem hæc effluvia in febribus putridis excitandis non omnino vel non unquam ſymbolam ſuam conferre, quoniam longe aliter a nobis ſentitur, nequaquam innuere volumus. Hoc autem ſcil. ab iisdem non eſſe exſuſcitandas niſi quatenus aliæ ſimul opitularentur cauſæ, plane ſolummodo conceſſuri ſumus. Nonne vero fere indies in propatulo extant exempla, quæ hujusmodi quidpiam validius inſuadere, immò confirmare quodammodo viderentur? In urbibus etenim magnis, populoſis, partem incolarum maximam, ut ſunt illi qui minores gentes ceu plebs audiunt, in domiciliis ſubterraneis & valde anguſtis, nulliusque auræ ſalutiferæ afflatui perviis habitantem, eodemque tempore tantæ ſordium peſtiferarum congeriei tum in veſtimentis & cibis obnoxiam, interea nihilo ſecius vitam inter valetudinem optimam agentem, quin etiam eandem usque ad ſenectutem vegetiſſimam placide producentem aſpiciamus licet. Idemque in locis aliis perplurimis locis ubi homines confertiſſimi una degere ſortito contingunt, pluries obſervandi copia datur. Flocci facienda prorſus, quæ de navibus onerariis, ergaſtulis, & noſocomiis & conſimilibus, a quibusdam in hæcce forſitan objiciantur, quum in ejusmodi locis, quæ creſcere ſolent febres, ex ſolis effluviis humanis absque plus minus contagio naſci non omnino concedendum, immo iterum, iterumque denegandum. Et pace quidem tantorum virorum, qui facta quædam in iſtud debellantia in medium protuliſſe videantur, illos, utpote qui multoties effectus contagii cujusdam occulti humano-

rum effluviorum vitio perperam tranſtuliſſent, auguraremur. Quis etenim v. g. febrem malignam in nave oneraria quadam obortam ab his ſolis citra contagium enatum fuiſſe indubitanter proponere audeat; niſi quem hujus ſæpe deliteſcens natura penitus fefellit, ſeu qui ne momentum quidem ad cogitandum impertire voluit, quanta hominum undique confluentium, variasque in vita ſortes ſubeuntium multitudo, quique proinde non potuere quin hujusmodi febrium cauſis prædiſponentibus, etiamque multifarii generis contagioni neceſſarie ſæpe ſæpius ante paterent, ibi loci in exiguum, arctumque concludebantur. Idemque cum interea temporis inter immunditiem maximam exercitiis ſolidis expertes, mæſtique in locis fædiſſimis nullo vento perflabilibus, ſervabantur. Plurima his ſubjicienda forent, niſi quod ſatis jam ſuper hac re dictum ut credamus adducti eſſemus, ideoque non opus eſſe ut inter ulterius probandum miasmata humana, quippe quæ dummodo a corporibus ſanorum attolluntur, innoxia prorſus habenda, per ſeſe febribus putridis excitandis nunquam ſufficere, diutius tempus impenderemus. Antequam vero ab hujusce rei conſideratione totaliter abſiſtendum, ecce ſententiam noſtram in medium lubentiſſime prolatam & unico tantum vel altero ſimplici argumento deductam & innixam. A multis experimentis dilucide conſtat aerem cujusvis loci arctius undequaque concluſi ex plurimorum reſpiratione continuata demum inquinatum adeo reddi, ut omnes aeris boni dotes in totum exueret, & non amplius reſpirationi inſerviret. Porro jam liquet ab experimentis a Viro ingenioſiſſimo, rerumque natura-

lium

lium indagatore ſagaciſſimo Joſ. Prieſtly apud Angliam inſtitutis, ibidemque nuperrime vulgatis, aerem hujusmodi ab illo, in quo corrupta fuere animantia, non omnino diſcrepare. Hicce aer eſt, qui apud philoſophos Mephiticus audit, & qui, ut ab infinitis fere, iisque triſtiſſimis exemplis jam bene compertum, in ſyſtema nervoſum vi maxime ſedante pollet. Talem vero in navibus onerariis, ergaſtulis & ſimilibus locis ſæpe ſæpius gigni potuiſſe, nemini, qui, quomodo hæc in univerſum ſeſe habent, non penitus ignorat, eſſe inficiandum opinaremur. His permiſſis, quid obſtabit ergo, ſi quando deliteſceret forte in iſtiusmodi locis contagii fomes, quod equidem multoties fieri ex ſupra jam dictis a vero haud alienum, immo veroſimillimum videretur, quo minus, præſertim quum ad idem conſpirarent adeo plurima inſuper debilitantia, quæ, quin ſyſtema corporeum, itemque nervoſum, viribus ejusdem nocivis magis opportunum, & idoneum faciunt, haud addubitandum, putridi & maligni moris febres ibidem creſcerent, & ſcaterent. Quod autem ad proceſſum fermentativum cujus interventu eadem illa miasmata ſuæ indolis immutationem maximam ſubire, vimque valde peſtiferam induere, quidam partes contrarias defendentes ajunt, attineat, illa quidem, etiamſi quod talis incideret non negaremus, in tanta quantitate colligi non omnino poſſe, quanta ad illos, quos iſti exinde natos confingunt effectus præſtandos ſufficeret, haud exiſtimandum (*o*).

At

(*o*) Neque ratiocinio ſolummodo, verum quidem exemplis a rebus factis fideliter deductis id quod de hiſce rebus propoſuimus

At hic fortaſſe quidam ſperarent, nos pauca, de contagii natura, ejusque in corpus humanum operandi rationibus, unde febres, in illo putridæ gignantur, in medium prolaturos. Sed, quoniam, etiam apud illos, qui in hisce rebus maxime ſudarunt, de alterutris parum certi conſtat; & nos fictas ludentis ingenii fabulas hypotheticas, cane & angue pejores, aufugire concupiscimus, de hisce prorſus, ex conſulto, ſileamus (*p*).

CAUSA PROXIMA.

Eruditorum ſcripta, in re medica verſutiſſimorum, paſſim perlegentem non latuiſſe potuit, quam enixe, & quaſi viribus ſummis, ad morborum, febriumque praecipue, cauſam proximam eruendam, viri in arte celeberrimi, ſingulis fere ſeculis, operas impenderint.

mus comprobemus licet. En unum e multis quod ad rem valide facere manifeſtum; „ Nave quadam ab Anſono navium „ Præfecto inclytiſſimo quondam capta, ejusdem nautas iſtius „ juſſu intra penetrale per plures menſes quaſi in carcere detentos fuiſſe, eoque tempore tametſi faetor maximus & fere intolerabilis ibidem ſuccreſcebat, attamen non ullam febrem apud illos obortam fuiſſe, ſolumque eos jam ad littus „ Anglicanum appulſos exinde plurimum debilitatos, macieque „ maxima confectos extitiſſe addiſcimus ".

Anſon's Voyages.

(*p*) Omni demum modo verbis Lindianis aſſentiendum; „ There are unqueſtionably certain limits præſcrib'd to human „ reſearches, beyond which, though fancy may take its flight „ and theory mak wide excurſions, all is conjecture obſcurity, or profound darkneſs ".

Papers on Fevers & Infection Pap. 113.

rint. Nobis vero, nihil in hac re promoviſſe, adhuc videntur. Neque mirum, utpote qui, noſtra ſaltem ſententia, ad opus, longe vires ſuas, immo ingenii totius humani facultates, exſuperans, exequendum, ſeſe accinxerunt. Si vero, quis animo ſecum perpendiſſe voluerit, quam obſcura ſit & abdita rerum & phenomenorum complurium natura, quibus indies verſamur; ſimulque, quam arctis undique limitibus mens humana circumſcribatur; quid obſtaret, quo minus auctori venuſtiſſimo, hæc verba proferenti, aſſentiamur, haud ſatis videmus:

„ At haec latent, & ſemper fortaſſe latebunt ".

Quod vero ad morbi, de quo diſſerimus, cauſam proximam attineat; de hac, haud ſecius ac de febrium in genere cauſa proxima, plane confiteamur oportet, eam quoque nos prorſus latere; ſaltem vero, nos de ea nihil certi conſtituere poſſe. Sed, ne rem omnino ſilentio prætereamus, de qua forſan, uti nos aliquid ſaltem in medium proferamus, mos, in hujusmodi diſſertatiunculis, uſitatus, exiget; &, quoniam, in rebus quibuscunque, quarum nulla fides certa apud nos habenda eſt, id quod magis veriſimile videatur, nos lubenter amplectamur oportet; perpauca, ex conjectura tantum probabili concepta, protuliſſe liceat. Idque agemus, quam breviſſime potuerimus.

Febris ergo putridæ cauſam proximam, nos, in eam quæ cum maxima veriſimilitudinis ſpecie de ea effertur euntes, ſtatuimus eſſe quoddam putridum in ſanguinem, aut in ſyſtema corporeum ingeſtum, ibique quaſi in fermentum agens, & quod denique facit

ut

ut ejus naturæ maſſa ſanguinis totius aſſimiletur. Operandi modum, vel effectus in ſanguinem; exponere, quippe qui dubiis undique premuntur, nos penes non eſſe plane confiteamur liceat. Nos, de iis, hoc tantum pro certo fere, ſaltem perexiguam erroris notabilis aleam ſubeuntes, inſtituere poſſumus; id, ſcilicet, cujusnam demum indolis ſit, ut ex tremoribus, rigoribus, virium proſtratione magna & interdum valde ſubitanea, debilitate, pulſu debili, parvo, ceterisque, ſatis in manifeſto conſtare videretur, in ſyſtema nervoſum primario vires ſuas exercere. At, Lector Benevole, nobis, animo hæſitantibus, uti ſuccurras, enixe rogamus; &, ſi quid iſtis rectius noveris, candidus impertiaris; ſi non, hisce nobiscum utaris.

DISSECTIONES.

Ex cadaverum hoc morbo demortuorum inſpectione, non tam morbi cauſa, quam effectus innoteſcunt. Capite reſerato permultis in cerebro & cerebello abſceſſus in conſpectum prodidêre; eadem etiam interdum gangræna vitiata deprehenſa. Hocque ita nonnullis contigit, quibus, per morbi decurſum, immo ſub mortem, delirium perexiguum adfuit. Contra vero, in aliis qui delirio, etiam feroci, moribundi laboravêre, cerebrum ne minime affectum reperiebatur. Contigit etiam Pringelio vidiſſe cerebri ventriculos, hominis cujusdam hac febre defuncti, materia purulenta refertos; cum idem, adhuc vivus, illo referente, nullam amentiam notabilem ſubiit, niſi eousque noctem,

ctem, cui dies illuxit, in quo mortem, & aerumnarum finem, obiit (q). Abdomine reſerato, integumentisque diductis, viſcera, præcipue ventriculus & inteſtina in univerſum, inflammata, & ſæpe ſphacelata, reperta fuere. Idque præſertim iis incidit, qui ſub mortis articulo diarrhæam perpeſſi fuere.

METHODUS MEDENDI.

Ex hujus morbi natura & ſymptomatibus, quibus ſtipatur truculentis, quantum in nobis, pro rei ſubjectæ difficultate, occaſione, viribusque noſtris, ſaltem fuit, luculenter jam perpenſis & expoſitis; deinceps uti morbum quàm feliciſſime profligemus, ægrumque, vitæ ſanitati priſtinæ, & amicis ſuis, quam citiſſime reſtituamus, indicationes duæ ſequentes ſedulo obſervandæ deveniunt:

I. „ Actionem vaſorum ſyſtematis ſanguiferi nimis „ adauctam ſedare ac compeſcere ".

A. Sanguinis miſſione.
   a. Generali.
   b. Topica.
B. Emeticis mitioribus; qualia,
   a. Ipecacuanha.
   b. Tartarum emeticum.
   c. Oxymel Scilliticum.
   d. Infuſio florum chamomillæ.
   e. —— cardui benedicti.
C. Laxantibus lenioribus; ut ſunt,
   a. Sales medii.

b. Cre-

(q) *Vid. obſervat.*

b. Cremor tartari.
c. Rhabarbarum.
d. Clysmata blandiuscula.

D. Diaphoreticis & Antiſpasmodicis; cujusmodi,
a. Camphora.
b. Hauſtus ſalini.
c. Moſchus.
d. Serum lactis acetoſum ſeu vinoſum.
e. Potiones diluentes, acidulæ, teporatæ.
f. Fotus tepidi
g. Pediluvium.
h. Semicupium.

E. Regimine antiphlogiſtico.

II. „ Viribus ſepticis omnibus viis obviam ire ac inter-
„ dicere, ſimulque decumbentis robori ſtudioſe
„ conſulere ".

A. Cauſarum putrefactionis remotarum omnium & ſingularum evitatione religioſa, pariterque ceterorum, quæ hanc intendere queant.

B. Humores putridos e corpore foras eliminando.
a. Supra dictis B. C. D. indicat. I.

C. Virtute antiſeptica & cardiaca pollentibus; qualia,
a. Prædicta. B. a. C. d. D. b. d. e. ejusdem
b. Acida mineralia, cujusmodi,
1. Elixir vitrioli.
2. Spiritus vitrioli dulcis.
3. —— Nitri dulcis.
c. Acida vegetabilia, qualia præbent.
1. Fructus horæi, recentes, noſtrates; quales, poma, pyra, pruna, fraga, ribeſia &c. etiamque,

2. Fru-

2. Fructus ejusdem generis alienigeni; quales, limonia, aurantia, cum tamarindis, & ſimilibus.

d. Cibus vegetabilis, aceſcens.

e. Potulenta gelida.

f. Aër frigidiusculus.

g. Cortex Peruvianus.

h. Vinum; quale,

1. Burdigalenſe generoſum.

2. Luſitanicum rubrum.

3. Rhenanum.

i. Confectio cardiaca.

k. Opium.

D. Vi ſtimulatrici & cardiaca præditis; qualia,

a. Alkali volatile.

b. Serpentaria Virginiana.

c. Contrayerva.

d. Veſicatoria.

e. Sinapismata.

f. Cataplasmata calida.

Jam de remediis in hæc bina propoſita valentiſſimis ſingulatim ex ordine tractare conſtituimus.

Imprimis ergo, medicum, ad hanc febrem ſanandam ſeſe accingentem, operam ſtrenue navare, ad Plethoram, ſi quæ forſan adſit, imminuendam, & motus febriles nimis violentos compeſcendos, maxime oportebit. Quo vero facilius certiusque in hiſce voti compos ſit, enixe incumbendum, ut omnia quæ febrem ſtimulare aut irritare conſueverunt, qualia, calor ingens, lux nimia oculis affuſa, clamor, motusque, prorſus amoveantur. Neque nihil idem adjuvabit,

bit, ſi afflictus regimini antiphlogiſtico ſeſe, ut par eſt, aſſueſceret. Eidem quoque ſcopo nonnunquam inſerviat Venæſectio. Hæc vero, non niſi ſumma cum cautela, in hoc morbo adhibenda. Eademque nunquam, niſi circa febris initium, absque detrimento exinde maximo, uſurpetur. Immo, plurimos hac febre decumbentes, venæſectione non omnino inſtituta, incolumes evaſiſſe; ea vero ſemel iterumve celebrata, perpaucos, addiſcimus (*r*). Audiatur vero, quid de hujus remedii tractamine, in hoc morbo nuperrime conſcripſit D. Jacobus Lind (*s*). Illum enim ejusdem uſum prorſus fere damnantem, ſaltem valde improbantem, reperimus; etiamque, reſpectu nullo, aut ſaltem leviuſculo, prorſus habito ad ea quæ Tiſſotus & Pringelius, uterque in arte therapeutica verſatiſſimus, de ea in medium protulere, dicentem legimus: „ Auſim tamen affirmare, tum ex propria experientia, cum ex animadverſionibus D. Badenhock in diſſertatione ſua de febre apud Johannam, ſucceſſum hujus remedii haud dilucide patere, ac potius inde ægrum in maximum periculum adductum eſſe ". At nos quippe qui nullius in verba jurare addicti, quod ad venæſectionis uſum in hac febre attineat, melius fortaſſe procederemus, ſi medium quoddam, inter hæc extrema, teneremus. Nam uti pulcherrime cecinit Ovidius;

„ *Inter utrumque tene, — medio tutiſſimus ibis*".

Nobis ergo, regulas, aut admonitiones pauculas, ad Ve-

(*r*) Pringel. *obſervat.*

(*s*) *Diſſ. Inaug. in Acad. Edin.* pag. 31.

Venæſectionem in hac febre curanda ſpectantes, in medium proferre liceat.

I. Si quidem ægrotans ætate floreſcat, & ad diatheſin phlogiſticam proclivius vergat; ſi caput & dorſum vehementer doleant; ſimulque adſint, pulſus plenus ac durus, calor internus, ſitis magna, reſpiratio difficilis, cordis palpitatio, & anxietas ſumma; ibi, venæſectio, at ſumma cum cautela, in uſum advocanda: Idque eo magis, quo magis ex contagio morbum primordia deduxiſſe, compertum habemus. Neque Cel. Huxhamum hoc latuit; Ait enim: „Now „ tho' it may be neceſſary to bleed the ſtrong and ro- „ buſt at the very beginning of contagious fevers; yet „ we ſhou'd have a very carefull regard to the nature of „ the fever, as ariſing from contagion, which ſeems to „ affect, not only the blood, but primarily alſo the „ animal ſpirits". &c.

II. Si vero morbus ulterius ſeſe provexerit, aut ſi delirium interſit; apage! ſanguinis miſſio nusquam non nocebit; ideoque prorſus evitetur.

III. Pari ratione, ſi Venæſectione unice celebrata, pulſus deficiat, aut debilis evadat; eam iterum non eſſe repetendam, niſi cum damno, fortaſſe non reparabili exinde proventuro, hoc erit in indicio.

IV. Ubi vero, ex oculorum rubore ſuffuſo, & inflammatione, Arteriarum carotidum vibratione forti, pulſuque pleno, tenſo, duroque, cerebri inflammationem ſuſpicemur licuit; ecce, protinus ad detractionem ſanguinis topicam, vel per hirudines ſanguiſugas temporibus applicatas, vel per cucurbitulas,

cruentas vel denique per cujusdam partis ſcarificationem, omnino confugiendum. Pariterque ſi quando dolores erratici, pleuriticos vel colicos æmulantes, oboriantur, ibi, teſtante Viro artis Apollinariæ peritiſſimo Donaldo Monro, Venæſectio absque damno vel minimo, immo maximo cum emolumento uſurpetur. (*t*)

Eundem denique ſcopum, quem Venæſectio, pertingunt, emetica, alvum leniter ſolventia, diaphoretica, & antiſpasmodica. Sed quoniam, hæc eadem quodammodo ſimul ad indicationem utramque accommodantur, de uſu quem ſingula ſeorſim in hac febre præſtant, nec non, ubinam, & quomodo, facilius adhibenda, ſigillatim exponere, magis ex ordine futurum arbitramur.

E M E T I C A.

Omnes evacuationes nimis violentæ, quippe quæ validius ægrotantis vires enervant, in hac febre, ſedulo devitentur. Sed, cum nulla fere ſit ex hujusmodi febribus absque majore aut minore ventriculi moleſtia, & ad vomitionem propenſione; nil obſtabit, quin emeticum mitiſſimum, ad hæc mala tollenda, vel ſaltem ſublevanda, propinaretur. Medicaminis hujusmodi doſis ſatis apta non tantum naturæ conaminibus, ad colluviem bilioſam, acrem putridamque, de ſtomacho rejiciendam feliciter ſuccurrit; ſed etiam, quod maximi ſit emolumenti, cuticulæ ſpiracula patefacit, ſpasmum in ſuperficie natum mire ſolvit, alvumque pariter interdum leniter ducit. Adde etiam, quod

(*t*) *Diſeaſes of the Military hoſpitals.*

quod hujusmodi medicamina multo minus, Huxhamo referente, quam ea quæ, ad excretiones alvinas promovendas, vulgatius adhibentur, naturam opitulatricem conturbant. Hocque præter enarrata, res profecto deſideratiſſima, ex vomitoriorum exhibitione tempeſtiva, ſæpiſſime conſequitur, ut febris ad remiſſionem deducatur, eaque via locus Cortici Peruviano feliciter injiciendo præbeatur; quo factum fuit, prout perplurimi ex practicis hodiernis adteſtantur, quod etiam nobismetipſis vidiſſe aliquando contigit, ut febres alioquin truculentiſſimæ futuræ mitigatæ decurtarentur, immo ſub ipſis initiis ſufflaminatæ pluries omnino profligarentur. In hæc autem munera multifaria ſubeunda, ceteris omnibus ex eo medicamentorum claſſe depromptis, longe præſtat tartarum emeticum, at portiunculis minusculis & ſæpius iteratis adhibitum; quod etiam, nulla non morbi periodo, tutiſſime propinare licebit: Idque, cum efficacia multo majori, cum Ipecacuanha conjunctum, adhibeatur. Quocirca cum parte quarta, mediave grani tartari emetici, quinque aut ſex Ipecacuanhæ grana in doſin commodiſſime admiſceantur. Atqui hodie per ſe, quovis liquore idoneo, qui ei pro vehiculo ſit, diffuſum, ut in formula ſubſequenti, potiſſimum adminiſtrari ſolet.

℞. Tartar. emet. gr. ij.
Aqu. puriſſim. ℥iv.
—— Roſar. —— ℥ij.
Syrup. Caryophill. ℥ſs.
M. f. ſolutio.

Hu-

Hujusque mixturæ cohleare in doſin ingeratur, idem repetendo ſemihoris ſingulis usque ad quartam vel quintam vicem, niſi prius alvus copioſius dejecerit, aut vomituritio ſupervenerit. Quod ad tempus ſpectaret, illam hora pomeridiana, vel ſerius, paulo ante paroxysmi vespertini acceſſum exhibere maxime profuerit. Curioſiusque caveatur omnino oportet, ne febricitans nauſeabundus nimium potum ingurgitet, quo fiat, ut vomitio citius, validiusque, quam par eſt, excitetur, ſimulque medicamen e ventriculo foras eliminetur. Hujusmodi fuit forma, ſub qua tartarum emeticum ex febrifugis & Antimonialibus ceteris, quæ ubique ſunt, remedium procul dubio palmarium, a Culleno celeber: hujusce ſæculi revera Hippocrate altero, toties maximo cum ſucceſſu in noſocomio Edinenſi propinatum obſervavimus (*v*). Eundem autem virum Clariſſ. Ipecacuanham ad vomitionem plenam ciendam, ſiquando huic occaſio ſubnaſcatur, prælectionibus ſuis ſæpius commendantem exaudivimus. Uſum aquæ calidæ ad eandem excitandam, omnino improbat Cl. Huxhamus. Idem vero, decoctum, vel infuſum Ipecacuanhæ, nec non oxymel ſcilliticum, ſuperbibendo ex in fu-

(*v*) Vinum Antimoniale, itemque Jacobi pulvis (James 's Powders) præſidium contra febres quascunque hiſce diebus adeo decantatum, laudibus ſuis etiam in hacce noſtra non omnino deſtitui debent, quum, utriusque remedii efficacitatem, viri ſumma in arte therapeutica auctoritate donati multum concelebrant. Illud equidem ab Huxhamo magnopere laudatur; idemque, prout videretur, huic, utpote quod, cum non ſalinum ſit, ſi acidum in ventriculo uſitatum non offenderet, per inteſtinorum tractum iners omnino transeat, merito præponendum.

fuſione levi florum chamomæli, in hoc propoſitum collaudat. Hocce chamomæli infuſum præterquam quod emetici cujusvis dati operationem valde promoveat, quoniam etiam vi antiſeptica pollet, in diathefin ſepticam, in primis viis accumulatam, ſi qua lateat, etiam ſtrenue valebit. Sin æger, ſtomacho bene colluto, ſordibusque expurgato, nauſeare perſiſtat; remedium optimum erit pauxillulum theriac. andromach. miſtura idonea ex ſal. abſinth. ſucc. limon. & aqu. menth. compoſita, exhauſtum; nec non ſtomacho, fotum aromaticum, vel cataplasma ex ſpecie aromatica, cum theriac. conjuncta, (*x*) admovere ſummopere profuerit. Perraro vero fallit hoc remedium. Si in quibusdam abdominis viſceribus adſint ſigna inflammationis topicæ; ibi emeticorum uſus in hac febre non omnino uſurpandus.

LAXANTIA.

In hujus febris initio, non ea tantum, quæ ventriculum; ſed ètiam quæ inteſtina exonerare ac depurgare valeant, adhibenda. Utriusque generis medicaminum uſus, ſub quovis morbi ſtadio, ex oris amaritudine, nauſea, eructatione nidoroſa, fœtida, nimia alvi adſtrictione, abdominis tenſione & tumore, torminibus, & ceteris, indicantur. Sin alvus, tartaro eme-

(*x*) Vel ex theriaca ſola, deinde guttas pauculas ol. ſtill. menth. & laud. liquid. ad lenem humectationem usque ſuperinſpergendo, optime conficiatur.

emetico inſumpto, non ſolvatur, ſed etiamnum adſtricta, & quaſi diſtenta, perſtiterit; ibi laxantia, ſed leniſſima, apprime conveniunt. Hujusmodi habentur cremor tartari, manna, ſal. glaub. tamarind. rhabarb. parvulis doſibus adhibita. Injectiones quoque ex lacte, ſaccharo, & ſale, idonea quantitate commiſtis, in eundem finem accommode conducunt. Nec non chryſtalli tartari, qui ſumma cum laude in hac febre concelebrantur; adeo ut a ceteris ejusmodi medicaminibus palmam fere præripere cenſeantur; quippe qui, medicamentum adeo efficaciſſimum eſſe experientia comperiuntur, ac ſi, in febribus a putredine coortis, cum potu ordinario commiſcerentur, humores putridos magnopere corrigunt; porro, ſi cum tamarind. & manna, portiunculis aptatis opportune propinentur, purgamen ſumme antiſepticum, & bilis acrioris evacuatorium, ſubminiſtrant. Omnia vero, quæ acriter expurgant, utpote quæ triſtiſſimos effectus edere conſueverunt, in hoc morbo, cane & angue pejora, devitentur opportebit (*y*).

D I A-

(*y*) Clariſſimumque Profeſſorem, Van Doeveren, Virum in Arte Hippocratica nemini ſecundum, uſum medicinæ in Academia Lugdunenſi ſingulari orationis ſuavitate, maximaque laude præmonſtrantem, in purgantia acriora, draſtica, quaſi in febribus curandis nunquam fere in adjumentum accerſenda, quippe quæ ex eorum irritamento non ſolum ſpasmo febrili confirmando, & continuando, verum etiam eidem ablato de novo quaſi ex fomite reſuſcitando, ſæpenumero anſam præbuiſſe conſpecta fuere, duriter invehentem, ſimulque eccoproticorum uſurpationem valde extollentem, in prælectionibus nuperrime auſcultavimus.

DIAPHORETICA.

Quamvis hæcce febris ſæpius ex ſudore, quam ex ceteris evacuationibus, plenius judicatur, ideoque, uti ſemper blandiuscule ſudaret æger, valde ſaluti conducibile videretur; ſudorem, nihilominus, niſi admodum leniter moventia, in ea in ſubſidium minime advocanda. Talia vero, cum naturæ conaminibus opitulantur, & ad ſpasmum, in ſuperficie natum, qui in hoc morbo dominatur, amovendum efficaciſſima deprehenduntur, curationi magnopere adminiculantur. Hujus vero claſſis omnia quæ nimis calefaciunt aut exſtimulant, quippe quæ perniciosiſſima ſemper eſſe reperiuntur, ſedulo præcaveantur. Primarii generis, ecce! liquores omnes blandi, ſubacidi, diluentes, frequenter, at parva copia ſingulis vicibus exhauſti. Ex iis præcipue eminet ſerum vaccininum, acetoſum. Eodem ſpectant emetica leniora, minutis portionibus, ſæpius iteratis, aſſumpta. Quod ad liquorum acidorum uſus attineat; de iis, elegantiſſime & perquam concinne diſſeruit ille collaudatus Lind; „ Liquores enim acidi, inquit, refrige-
„ rare ægros inſervientes, acrem in ſtomacho bilem
„ & inteſtinis diluunt, ſitim ſedant, caloremque mi-
„ nuunt; ac proinde, quo minus febris ſæviet, in-
„ hibent; putridos quoque emendant humores ". Ad diaphoreſin lenem quoque promovendam, Huxhamus camphoram ſtrenue commendat; quippe non aliud, quam ea cum anodyno conjuncta, prout aſſerit, ſub toto cælo medicamentum extat, quod ſudorem certo

magis cieat; &, eo conſilio, elixir aſthmaticum vel paregoricum lubentiſſime propinare conſuevit. Quoniam autem hocce remedium præſtantiſſimum haud unicuique ſtomacho conveniat, ad hoc incommodum amovendum, ſub jalapii forma cum aceto bene ſubactam exhibendam eſſe præſcripſit. Hujus jalapii vires apud illum ſummis laudibus efferuntur. Cl. Gregorium vero in Academia Edinburgena profeſſorem, & olim præceptorem noſtrum ad ultimam vitæ lineam usque colendum, eheu! nuper morte acerba e medio ſublatum, in ſuis prælectionibus, camphoræ effectus in hac febre, prout in morbis fere ſingulis, admodum incertos eſſe, prædicantem exaudivimus. Quin etiam ab ipſo collegimus, Moſchi grana quindecim, omni bihorio aſſumpta, diaphoreſin ciendo, præſtantiſſimos effectus edere. Fructuum acidorum ſucci, limoniorum præcipue, ut & aurantiorum dulcium, nec minus eidem ſcopo apprime inſerviunt: At ingruente diarrhæa, ab eorum uſu ſtatim abſtineatur oportebit. Spiritum Mindereri prout medicamen leniter ſudoriferum in hoc morbo interdum uſurpatum fuiſſe apud Clariſſ. Pringelum in obſervationibus præſtantiſſimis legimus. Similiter quid obſtat quo minus in eodem, in ſudores mitiores eliciendos, emetica diacodiatis, aptis portiunculis, maritata, Pulverem Doverianum, (Dover's powders) imprimis, ſub cautelis debitis utiliſſime atque tutiſſime propinare liceat..? Omnia pariter illa, de quibus antea fuſius diſceptatum, quæ aut emeſin cieant, aut nauſeam inferre valeant, diaphoreticis, ejusdem curationi, modo

do recte ac tempeſtive ſubminiſtrentur, multum adminiculantibus adnumerari merentur. Sicut etiam Nitrum, quod, quum toties quoties fere in ventriculum inſumptum, vim nauſeantem exercere notatum fuit, vice diaphoretici palmarii antipuretici, ſic ut nonnulli prædicant, exitu felici ſæpe functum fuiſſe ab experientia iterata jam comprobari collegimus.

ANTISPASMODICA.

Omnia diaphoretica, prout optime notum, vi quoque plus minus antiſpasmodica pollent. Quoniam vero, in illis tractandis, de horum etiam plerisque, quæ in hoc morbo commodiſſime uſurpantur, mentionem fecimus; omnia quæ de iis antea tradidimus iterum nunc repetere, quod ſupervacaneum prorſus foret exiſtimamus. Liceat ergo tantum unam alteramve de balnei tepidi & fomentationum uſu in hac febre animadverſionem hic ſubtexere. Hæc vero, ſub morbi ſtatum præcipue in ea, minime nimis libere in uſum advocentur. In initio quidem balneum ex aqua tepida, cum pauxillo aceti permiſto paratum, ad ſalubritatem forte conferre potuit: At vero, morbo jam provecto, porro ſi multum ægrotantis vires defecerint, uti balnei tepidi, ſicut & fomentationum adhibitio, utpote quæ nimis laxant & debilitant ſumma cura deviteretur tutiſſimum (z).

Nunc

(z) Utut vero hæcce ſeſe habeant, attamen uſus balnei tepidi, & formentationum in febribus putridis, non omnino prohibendus; etenim, quotiescunque ex ægrotantis vultu efferato,

Nunc ad Indicationem alteram a nobis propoſitam; ſcilicet, ut „ Vires ſepticæ quovis modo obvenian-„ tur & deleantur, itemque decumbentis robori pro-ſpiciatur, " perventum eſt. Huic inſerviendæ, pariterque quadantenus indicationi ſuperiori, adamuſſim convenient remedia quæ titulo generali Antiſepticorum, Cardiacorum, & Stimulantium inſigniuntur. Quandoquidem autem medicamina ſingularia ad haſce claſſes ſpeciatim pertinentia, quorum utpote virtutes arctius adeo, & proxime inter ſe nectuntur, & quaſi commiſcentur, ut, utrum ad hanc vel illam claſſem necne, pleraque ex illis releganda, quis faciliter, aut potius non omnino pro certo ſtatuere poſſet, excerpere, nedum ſeorſim tractare, haud poſſibile eſſet; inſuper quum nimis longum foret, eapropter tum brevitatis, quam boni ordinis ergo, quæ ex illis pollentiſſima in febre noſtra ſæpiſſime deprehenſa fuiſſe addidiſcimus, ſub duobus capitibus, in quorum primario ſuper Antiſepticis, in altero de Cardiacis agendum erit, jam exequi nobiſmet conſtituimus.

I. *AN-*

to, adſpectu torvo, typhomania, corporis totius, ut & artuum concuſſionibus tremulis, motibus convulſivis, tendinum ſubſultu, ictubusque arteriarnm frequentibus, imbecillibus, contractis, abnormibus, & ceteris, irritationes cerebri quaſcunque adeſſe hariolemur: porro, ſi coma aut delirium inſtarent; non aliunde toto cælo magis certum, magisve tutum in hæc mala ſubſidium quærendum, prout omnibus fere practicis jampridem innotuit, quam ex fomentatibus, dummodo quidem omni, qua par eſt, prudentia, adminiſtrentur proſpiciatur.

I. *ANTISEPTICA.*

Acida omnia, prout & omnes liquores aciduli, putredini validius obviam eunt: Acida tamen vegetabilia, in hunc finem præſcripta, foſſilibus longe ſunt anteponenda. Ex illis, ſucci limoniorum & aurantiorum luculenter eminent. Succus ejusmodi, cum materia farinacea commiſtus, utiliſſime pro cibo ſuggeratur. Ex acidis foſſilibus, optimum habetur vitriolicum. Eodem quoque ſpectat medicamen, antea dictum, chryſtalli tartari, cujus vires antiſepticæ. „ Licet tantæ fortaſſe non ſint, ac limoniorum ſuc- „ cus & acidorum foſſilium; ingens tamen ejus utili- „ tas experimentis ſatis patet." Nec non ſales neutri, ex ſucco limoniorum parati; ſi præſertim ipſo effervescentiæ actu liberius ingerantur. Hiſce etiam myrrhum, & chamomælam, ſimiliterque diætam vegetabilem, farinaceam, aceſcentem, aquoſamque forſan Italorum, una cum emeticis, eccoproticis, & diluentibus, ac ſimilibus, de quibus antea ſatis luculenter egimus, ſubjungere liceat; utpote quæ omnia, nec minus in diatheſin ſepticam tum in ſanguine, quam in ventriculo atque inteſtinis latitantem, egregie pollent. Aer quoque mephiticus per anum ſurſum in inteſtina clysmatis ritu machina idonea injectus, apud Angliam nuperrime, ſi nonnullis auſcultandum, in hujusmodi morbis incredibiliter fere profuit.

II. *CARDIACA.*

Hujusmodi medicamenta præcipue ad indicationis

noſtræ partem poſteriorem accommodantur. Eorum uſus, quippe quæ, in hac febre, ex omnibus ceteris remediis, nulli ſecunda, nequaquam omittendus. Inter ea vero locum ſummum, ac primarium obtinet vinum rubrum generoſum, anglice „ *Claret.* " ſermone vernaculo vulgo nuncupatum. Cujus utilitatem ſummam his verbis expoſuit Huxhamus: „ In „ this view, and in theſe abovemention'd, I cannot „ but recommend a generous, red wine, as a moſt „ noble, natural, ſubaſtringent cordial; and perhaps „ art cannot ſupply a better ". Mox ſubjungit, Vinum ejusmodi meracum, ſub ſtatum interdum, at præſertim morbo declinante epotum, ſummo cum ſucceſſu profuiſſe; idque maxime, cum ſucco limoniorum ſeu aurantiorum aliquantulo ad gratum acorem conciliandum, admiſceatur. Commodiſſime quoque, in idem conſilium, cum eodem, pro re nata, cinnamom. cort. aurantior. roſ. rubr. & aliquando elixir. vitriol. guttulæ paucæ ſimul adhibeantur. Idem, cum aqua temperatum, pulſum minuit; delirium, quod plerumque, in hac febre, a debilitate naſcitur, ſedat; & denique, ſomnum, cum eum opiata non præſtare valuiſſent, interdum leniter inducit; & motus animi effrænos mirifice componit (*a*). Si vinum defuerit, ecce! Confectio cardiaca vices ejus

(*a*) Etiamque ſi fides quibusdam, iisque notæ melioris in arte ſalutifera viris, habenda foret, camphora contra vigilias & deliria pari cum ſucceſſu ſæpe ſæpius propinata fuit. Etenim J. F. Screiberum *in obſervat. & cogitat. de peſtilentiis*, ejusdem vires & efficaciam in hiſce ſubmovendis ita declarantem legimus;

ejus optime ſupplebit. Eam una cum vino liberius exhibitam, etiam poſt corticem peruvianum incaſſum tentatum, ægri vires reſtauraſſe compertum. Attamen non, niſi ubi deſit vinum, adhibendam eſſe ſuaſerimus. Ibi vero, ſpecialiter indicatur ejus uſus, ubi ſtimulo ſubitaneo opus erit. Hiſce jam dictis, theriacam, ſerpentariam virginianam, contrayervam, & alkali volatile, ſubnectere poſſumus: At hæcce, quippe quæ nimis eſſe ſtimulantia reperiuntur, non, niſi ubi ſtimulum de repente concitare indicatur, in uſum advocare moneremus. Ad hæc, frigus, aquam frigidam, una cum ceteris potulentis egelidis, quæ vires admodum cardiacas, & tonicas, in hujuſmodi morbis, nec minus præſtare deprehenduntur, pro re nata ſecundis avibus in ſubſidium accerſamus. Id autem caveatur maxime oportebit, quod, ſi capitis, aut faucium, vel viſcerum, quæ in abdominis vel thoracis cavo conduntur, mala topica inflammatoria graſſentur, ibi potationes quaſcunque frigidiores prohibere omnino melius, tutiusque erit. Denique, opiata etiam, in eundem finem quem cardiaca, nonnunquam exhibentur, eorumque vicibus optime funguntur.

III. *CORTEX PERUVIANUS.*

De hoc autem, utpote qui cum vi cardiaca, tum non-

mus; „ In morbo gravi epidemico, cum petechiis varii coloris „ & nigris, poſt lene vomitorium, non uno ſolum nomine lau- „ danda camphora, & ſomnum arceſſens, & deliria compe- „ ſcens, aptiſſimum fuit remedium ".

ſumme antiſeptica, pollet, ſeorſim tractare lubebit. Efficaciam ejus inſignem, in hac febre, præcipue ſtadio ſecundo, nemo in ambiguum revocare poteſt. Ejusdem uſus neceſſarios, in hiſce rerum articulis, cauſa duplex indicare videtur: Prima, quoniam ægri vires ſumme debilitantur; ſecunda, quia tunc quoque diatheſis ſeptica maxime dominatur. Eundem, autem, ante hoc morbi ſtadium, non exhibendum exiſtimamus; amico noſtro & conſocio, Doctori Johanni Warren, in omnibus fere ſuper hac re dicendis asſentientes (*b*). Ait enim: „ In ſtadio ſecundo, ubi „ atonica vel putrida diatheſis locum obtinet, corticem eſſe efficaciſſimum, nemo dubitat ". (*c*)

Quod ad formulas attineat, ſub quibus exhibitus efficaciſſimus evadat, eum, vel in ipſa ſubſtantia, vel in ipſius extracto, vel demum in infuſione frigida, cui pauxillum ejusdem tincturæ ſpirituoſæ, quo pollentior evadat, admiſceatur, ſubminiſtrare commodiſſime licebit. Sin autem ægrotantis alvus adſtricta, vel abdomen tumidum tenſumque ſubſit; per-

pau-

(*b*) Nihilo ſecius, hocce remedium ſane palmarium, ſub ipſis febrium initiis, quamprimum ex tartaro emetico inſumpto, quod equidem ſæpius fuiſſe factum jam adnotavimus, evidentiores remiſſiones conſequebantur, eventu proſpero ſepænumero fuiſſe liberius ingeſtum; hacque methodo ſemper uſum fuiſſe Dominum James, quam etiam in praxi ſua deinceps adoptaviſſe, parique eum ſucceſſu in per plurimis caſibus adhibuiſſe Clariſſ. Gregorium, collegimus.

(*c*) *Theſ. inaug. Pag.* 29, & 30.

pauca rhabarbari grana, ſingulis doſibus aptata, commodius adjungi queant. Viribus vitæ multum proſtratis, eum, cum cardiaco quodam conjunctum, propinare conveniet. Si vero ſtomachus eundem non facile ſuſtineat, ſub forma clysmatis injiciatur liceat; at corticis his modis injecti copia multo major ad effectum ſuum præſtandum poſtulabitur. Si reſpiratio difficilis premat, & determinatio pulmones verſus, ejusdem uſum quodammodo inhibeat; conjunctum cum eo detur vel opium, vel oxymel ſcilliticum, idonea quantitate coaptatum. Denique vero, ſi perſpirationem interea promovere vellemus, ei pauxillulum ſpiritus Mindereri commiſceatur.

Quod ad doſin, in qua aptiſſime exhibeatur, ægrum drachmam unam omni bihorio vel trihorio deglutiiſſe ſufficiat. Ejus tincturam propinare, maxime Huxhamo placuit; eamque ſæpius cum elixir vitrioli conjunctam in ſubſidium advocavit. Sin autem ſententiam noſtram interponere nobis liceat, eam, ſub hac forma, tanta copia, quanta opus eſſet, exhibere non conceditur. Addatur etiam, quod, propter ſpiritus vim nocivam, qui ei pro vehiculo ſuppetit, viribus ſtimulantibus nimis polleat. Ad ſummam vero, Cortex Peruvianus, in hoc morbo, ſeu ad ipſam morbi vim compeſcendam, ſeu ad ægrotantis vires reſtituendas ac ſuſtentandas, ſeu ad putredinem obveniendam, remedium præbetur eximium & præſtantiſſimum. Nam ab experientia repetita & obſervatione fideli comprobatum eſt, eundem valde ad om-

nes ſecretiones ſalutares promovendas, uti ſudoris atque ſialæ, prout etiam ad ſudores colliquantes ſiſtendas, conferre; nec non, totius ſyſtematis tonum ſumme augere & roborare, vires ægri effætas mire reſtaurare, ac proinde putredini, mortique in hac febre vehementer, & ultra quod forte credibile cuiquam, obviam ire & interdicere.

IV. *VESICATORIA.*

De hiſce quoque ſeorſim diſſerere nobis arriſit. Quatenus autem illorum uſus ſit accommodus ac ſalutaris, nondum apud medicos ſatis convenit. Illa potius in hac febre nociva futura ſuſpicaremur, ex eo quod omnia quæ vi irritante ſeu ſtimulatrice pollent, ut antea diximus, prout vulgo creditur, eidem adverſantur (*d*). Morbo ineunte, præmature applicata nunquam

(*d*) Attamen Celeber. & ſagaciſſ. Lindius ſe, epiſpaſtica, etiam in caſibus iſtiusmodi, qui omnia, cujuscunque generis fuerint, ſtimulantia interdicere, quinimo quidem eadem vehementer omnino contraindicare viderentur, egregio cum fructu, & ſymptomatum levamine, multoties præcipuiſſe commemorat; quippe narrat: „ I have more than once in an evening order'd „ eight or ten to be bliſter'd, and have left them with a quick „ pulſe, great heat, immoderate thirſt, a pain, confuſion, and „ heavineſs of the head &c. " Mox ſubjungit: „ But next „ morning, I found theſe patients with a lively, briſk eye, a „ calm pulſe, and with a deſire to get ont of bed ".
Papers on fevers & infection. Pag. 9.

quam non nocebunt: Ex illorum uſu præmaturo, Huxhamus, ſeſe pervigilium, delirium, tendinum ſubſultum, & conſimilia vidiſſe teſtatur. Hæcce tamen medicamenta non eſſent in univerſum forſitan improbanda. Subjicit enim idem Cel. illa, febre declinante, ſumma cum utilitate uſurpari poſſe; ſcil. ubi ſolida torpeſcunt, ſanguinis circuitus langueſcit, & ſpiritus effœti deveniunt; ſicut etiam ubi periclitatur ægrotans, ne in coma repentinum inciderit, vel ubi inflammatio cerebri localis immineat. Neque deſunt exempla, ubi, iisdem rebus circumſtantibus, cataplasmata & ſinapismata plantis pedum admota multum profuere. Pringellius tamen, a ſe aliquando viſum iri delirium, quod antea ſatis vehemens exiſtebat a remedii poſterioris, ut & epiſpaſticorum maxime autem illius uſu, multum intendi refert (*b*).

Denique, quandocunque ſigna determinationem pulmones verſus, aliave thoracis, aut abdominis viſcera præmonſtrantia, ſubeſſe conſtarent, non alia quæ libet, ex totius medicinæ foro decerpta medicamina, hiſce malis ſuccurrendis, & abigendis, epiſpaſticis opportune uſurpatis præſtantiora exſtant. Quo vero parti laboranti propiora admoventur, eo citiores, nec minus atque fauſtiores effectus, ut plurimum edere conſueverunt. Eaque tempore matutino, potius quam die jam adveſperaſcente, metu ne, quæ tunc temporis ingruere ſolent exacerbationes, ab illorum ſtimulis, ac irritamentis adaugeantur, & paſſundentur, imponenda mo-

(*e*) *Obſervation. pag.* 282.

moneremus. Nec alienum erit hoc etiam obiter ſuggerere, quod, ſi quando neceſſitas iisdem capiti applicandis urgeret, ad id maxime reſpiciamus oporteret, ut decem, vel duodecim horis antequam admovenda ſuaſerimus, capilli abſcindantur, capillitiumque curioſius abraſum, & deinde bene cum aceto tepefacto collutum foveatur; queis, una cum diluentium idonea quantitate ſubinde ſorbendorum uſu, & cuticulæ, ſimul ac elevata ſit, amotione, ſtranguriæ ſatis obveniatur.

V. *REGIMEN IDONEUM.*

Nec levis momenti in hoc morbo foret, in id attentius incumbere, ut æger cibo potuque idoneis utatur. Quod ad hæc attinet, ſint illi pro victu, quæ omnium leviſſima, refrigerantia, & antiſeptica perhibentur. Quale, panada, quæ ex oryza, ſagoe, & hordeo coctis, cum uvis Corinthiacis aut paſſis, ac prunis conficitur. Eadem vero, ſaccharo & interdum aliquantulo vini rubri antea dicti ſuperaddito, multo præſtantior evadit; ad ſuſtentandas ægri vires, pulmenta ex farina & oryza confecta, & acidorum fructuum ſucco, ſaccharoque condita, cum vini pauxillo aliquando etiam permiſta, valde conferunt. Victus omnis ex animalium genere petitus ſumma cura prohibeatur. Pro potu ordinario, liquoribus blande acidulis, cum ſaccharo conditis, utatur; quibus quoque, ſi vires ei multum deficiant, aliquantulum vini rubri commodiſſime commiſceatur. Neque curam nul-

nullam exercere oportebit, ut æger in cubiculo ſpatioſo, perflabili, ſæpius aceto conſpergendo, conſervetur. Induſia, lodices, & lecti ſtragula, ſæpius immutentur, & aëri exponantur: Itemque fæces, ſordesque quamprimum amoveantur: Denique vero, ſemper ſumma cura ægris omni modo proſpiciatur.

Antequam vero omnino finem imponamus, quædam, de ſymptomatibus propriis occurrendis & amovendis, quin & de Recidiva præcavenda & Prophylaxi idonea, proferre, haud a re alienum fore putamus. Et primo, de ſymptomatibus quibusdam occurrendis & amovendis.

Si ingruat diarrhœa, fæliciſſime cohibeatur, tinctura roſarum acidula, vino rubro cocto, & cum Cortice cinnamomi commiſto, ſeu clysmatibus ex theriaca cum guttulis circiter XXV. vel XXX. laudan. liquid. ſingulis additis. Ad idem conſilium, aliquando etiam uſurpetur pulvis Doverianus; qui, diaphoreſin excitando, violentæ diarrhææ tempeſtive ſuccurrat.

Ad vomitum, ſi nimis vehemens ſit, ſiſtendum, optime conveniunt hauſtus ſalini, in ipſo efferveſcentiæ ſtatu propinati, cum hujusmodi ceteris. At, de his & aliis eodem ſpectantibus, fuſius antea diximus.

In tumore & ſuppuratione parotidum, ſedulo cavendum, ne materia, introrſum abſorbeatur, iterumque, cum ſanguine circumvecta, novas in corpore turbas excitaret. Fluctuationis ideo interventum minime

præ-

præſtolemur oportebit. Tumor potius, adhuc durus, reſecandus; ut exitus inde materiæ virulentæ pateat. Hujusmodi tumorum vero ſuppuratio, emplaſtris e gummis ferulaceis confectis, aut cataplasmatibus demulcentibus, iis applicatis, optime promovebitur. Eadem ſæpius renovemus, & calida ſervemus oportebit; nam, ſi frigeſcere ſinamus, vi potius repellente pollebunt.

Vermes, qui nonnunquam, inter morbi decurſum, intus hoſpitantur, portiunculis minutis rhabarb. & calomel. adhibitis, opportune profligantur.

Tumoribus crurum œdematoſis optime occurrit cortex peruvianus: At, ſiquando tales incidant, ad eos ſubmovendos, utiliſſime conducunt, radicis raphani ruſtici infuſum, vel oxymel ſcilliticum. His vero fruſtra tentatis, ad veſicatoria, cutisque punctures, demum confugiendum.

Quædam jam de Recidiva præcavenda, ac deinceps de Prophylaxi, breviter ſubmonenda reſtant. Totius autem illius rei cardo in tribus ſequentibus vertitur.

1°. Revaleſcentes ex hocce morbo funeſtiſſimo cauſas occaſionales, omnes & ſingulas, ſtudioſius aufugire, maxime oportebit. Quales vero ſunt, ſatis copioſe antea commonſtravimus.

2°. Medicina, quæ apud nonnullos gymnaſtica audit, iisdem fortiter inſuadenda, utque diu ſatis, & conſtanter in ejusdem uſu pergant, medico ſolerti, haud ſecius ac illis ſanitatem miſeri, quaſi jam de novo reviviſcentis, denuo confirmare exoptantibus, acriter incumbendum. Iſtud verum exercitationis genus, quod

quod omnium minime delaſſet, ſeu vires infirmatas exhauriat, aliis anteponendum. Quapropter imprimis vectio in rheda, deinde equitatio quotidiana, lenis, iisdem præcipienda. Quin etiam navigatio, pariterque corporis univerſi perfricationes cum pannis laneis ſiccis, aut cum ſtrigili, ſubinde repetitis, multum prodeſſe queant. At lavatio frigida, quamprimum vires ferre poſſint, ad tonum ſyſtematis nervoſi, tum corporei reſtaurandum, & obfirmandum, ceteris omnibus præpollebit.

3°. Denique haud aſpernando modo etiam adjuvabit, quo minus febris hæcce recidivaret, ſi regimini accommodo ſeſe obſtringeret convaleſcens. Quod ad hoc autem pertineat, quoniam idem, quod huic arcendæ, item recidivanti occurrendæ adamuſſim idoneum eſſe proponimus, in prophylaxi tractanda, de qua mox, prout ſupra conſtituimus, paucis ex ordine differendum, nos, utpote qui repetitionem quamvis ſupervacaneam omnino averſamur, regimen utrique conſilio accommodatum exponemus.

PROPHYLAXIS.

Ad hunc morbum præcavendum maxime conferunt, aër refrigeratorius & ſalubris, mundities, exercitatio lenior, diæta generoſa, cum uſu vini rubri, ad hilaritatem conciliandam tantum epoti, quotidiano: Omnibus interea animi affectionibus, quæ reprimant, ut & fatigatione, ac venere immodica, ceterisque ſimilibus, prout peſtiferis, enixe devitatis. Medicum,

ut & omnes ægrotis invigilantes, ob effluvia immunda & contagioſa, linteum aceto, vel limoniorum ſucco madidum, in manibus ſemper tenere, & frequenter ad nares ſuas admovere, praeſtaret. Medico quoque ſedulo cavendum, ne jejunans ægrum inviſat, aut in eodem cum illo lecto propius aſſidere audeat. Porro, veſtes ſuas mutare, manusque lavare, priusquam ceteros ſuæ curæ commiſſos adire properaret, ne labem temerarius, veſtibus arreptam, ſecum foras exportaret, morbumque contactu communicaret, ſi qua fieri potuit, omnino deceret.

Opuſculo, qualecunque ſit, ad umbilicum usque tandem perducto; fas nobis ſit, legentibus errorum veniam iterum enixe ſupplicare. Priusquam vero calamum prorſus abjiciamus, amicis noſtris ſemper colendis, animo gratiſſimo, obſervantiſſimoque, ad extremum ſpiritus vitalis halitum usque proſequendis, Richardo & Chriſtophoro Musgrave armigeris; cum ob eorum erga patrem fratresque noſtros, præſertim illum a me natu proximum adoleſcentulum vere præſtantiſſimum & omnibus virtutibus ornatum, qui, juvenili gloriæ militaris ardore, heu nimis fatali! accenſus, & armis, caſtrisque Britannicis in India Orientali tentatis, immatura morte præreptus, multumque deflendus occidit; tum amicitiam vere paternam, qua me privatim honorarunt, & ob beneficia multifaria quibus me prorſus illis devinxerunt, iterum quoque gratiæ debitæ ſunt ſolvendæ. Eorum vero laudes, perinde ac meriti ſunt, nedum famam altius evexiſſe, vires noſtras longe exſuperaret. Qualis ea ſit teſtatur

ſum-

ſumma erga omnes, familiaritate aut conſuetudine ſibi conjunctos, ipſorum benevolentia; eandemque laudibus omnes accolæ continenter efferunt & concelebrant.

Neque de amico noſtro digniſſimo, Normanno Uniacke de Caſtletown, in comitatu Corcagienſi, armigero, nobis, alioquin ingratiſſimis futuris, omnino ſilendum: Viro inſigni morum probitate & candore prædito, & nulli non, qui eo unquam familiariter uſus eſt, ſummo loco ſemper habendo: Nobis vero, ob conſuetudinem amiciſſimam, quam ille vir honorabilis, paterque meus chariſſimus, nunquam e fideli memoria delendus, abhinc quinquennio, proh dolor! inexorabili fato functus, erga ſeſe mutuo, etiam a teneris annis, ſemper excoluerunt; at præcipue ob animum benevolum, quem erga nosmetipſos aſſidue geſſit, gratiis ſummis atque perpetuis usquequaque proſequendo. Operæ ejus eximiæ, atque beneficiorum erga me præſtitorum, nunc fide interpoſita, me, dum anima ſpirabo mea, memoriam gratiſſimam ſervaturum, polliceor.

Longe vero a nobis abſit, uti Doctores Samuelem Evans, Gulielmum Barret, & Gulielmum Black, amicos quoque noſtros & conterraneos, necnon in curſu medicinali, Edinburghi peracto, quondam ſodales, de nobis bene meritos, ſemperque colendos, ſilentio prætereamus. Nunquam illis deerunt vota noſtra vere benevola. Faxit Deus, ut in humani generis commodum, amicorumque ſuorum oblectamentum, diu feliciterque vivant, valeantque.

Peſſime quidem faceremus, adeo ut vix, ac ne vix

ſane condonandi eſſemus, ſi de Societate Medico-Phyſica in alma Academia Edinburgena, cujus conventus nos interfuiſſe, & frequentaſſe, olim meminiſſe maximo honori, & oblectamento erit, ingrate prorſus ſileremus. Ut vigeat, floreatque: utque ſocii ejusdem omnes, & ſinguli, non ſolum promeritorum ſuorum donis accumulentur, verum etiam fælicitate ſumma, eaque perpetua fruantur, dum vita duraverit, dum ſpiritus noſtros regerit artus, in primariis votis erit.

Denique vero, Præceptoribus noſtris, viris egregiis, omni ſcientia ornatis, at in Arte Apollinari vix æquandis; præcipue, Joſepho Black, Gulielmo Cullen, & Alexandro Monro, cum ob fructus a prælectionibus horum perceptos, tum ob curam, quam de me nunquam non lubentiſſime ſusceperunt; gratias debitas referendi occaſionem nobis oblatam congratulamur.

Supereſt duntaxat uti jam a vobis, celeberrimi Medicinæ in Academia Lugdunenſi Batava, cujus tanta per orbem fere univerſum adeo longum inclaruit fama, Profeſſores atque excultores fæliciſſimi, veniam errorum hujusce diſſertatiunculæ calamo feſtinante, & juvenili conſcriptæ, exoremus; ſaltem, ut iſtam, qualem qualem, æquo bonoque animo accipiatis enixe iterumque ſupplicandum.

F I N I S.

THE

THESES.

I.

Cauſam febrium proximam ſyſtemati nervoſo inhæreſcere, probabile.

II.

Gravius equidem errant, qui febrium medelam auſpicantes, ſanguinis miſſionem indiſcriminatim ſuadent.

III.

Hujusque faciei, quippe quæ in morbis ejusdem generis rarius omnino eadem eſſe deprehenditur, at potius varia, immo quandoque longe diverſa in ipſiſſimis obſervatur, non temere, aut nimis fidendum.

IV.

Diacodiata non unquam, certe perrarius, invaleſcente diatheſi phlogiſtica, in morbis febrilibus exhibenda.

V.

Febris vulgatius puerperarum dicta, potius ad Synochi, quam Synochæ genus, prout nos ſaltem autumamus, releganda.

V I.

Aer refrigeratorius, Potulenti gelidi, Cortex Peruvianus, & Vinum, utpote quæ viribus cardiacis, & antiſepticis pollent, febrium putridarum curationi ſummopere adminiculantur.

V I I.

Reſolutionem putridam, quam ſubit omne, quod ubique extat, animatum, atque inanimatum, haud aliunde, quam ex Aeris Mephitici, qui ſingulis partibus pro vinculo ineſt, evolutione, & avolatione naſci credendum.

V I I I.

Effectus, quos præſtant Veſicatoria, ſalutiferos in plerisque morbis, ex vi quam exerunt, antiſpasmodica, magis quam ſtimulatrici, aut evacuatoria, maxima ex parte provenire veroſimillimum.